

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Mun Tapuli -kävelykierrokset

Osallistavilla kävelykierroksilla luodaan uusia elämyksiä lähiössä

Viivi Salonen

Kulttuurituotanto (240 op)

5 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Viivi Salonen	Sivumäärä 42 ja 2 liitesivua
Työn nimi Mun Tapuli -kävelykierrokset Osallistavilla kävelykierroksilla luodaan uusia elämyksiä lähiössä	
Ohjaava opettaja Arto Lindholm	
Työn tilaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lähiö-termiin mahtuu monipuolinen kirjo niin fyysisesti kuin sosiaalisestikin erilaisia asuinalueita. Fyysisesti osa lähiöistä on ihan kantakaupungin kupeessa, osa taas parinkymmenen kilometrin päässä. Asukkaiden sosioekonominen ja etninen tausta painottuvat eri tavalla eri lähiöissä. Lähiö sana vilahtelee erilaisissa julkaisuissa tiuhaan ja sitä esitellään usein negatiivisessa valossa.</p> <p>Tämä opinnäytetyö kehitti konseptin Koilis-Helsinkiläiseen lähiöön, joka tuottaa aitoja ja uusia kokemuksia sen asukkaille ja siellä vieraileville. Työn tilaaja on Humanistinen ammattikorkeakoulu, työ on osa Lähellä lähiössä -hanketta. Tämä työ tuotti tietoa Lähellä lähiössä -hankkeelle ja saa resurssinsa sitä kautta. Lähellä lähiössä -hankkeessa tehdään kokeilukulttuurin hengessä nopeita ja rohkeita toimintakokeiluita lähiöissä, jotka ovat jollain tavoin "leimautuneita".</p> <p>Mun Tapuli -kävelykierrokset ovat Tapulikaupungissa tehtäviä toimintakokeiluita, joissa alueen asukkaat saavat esitellä omaa asuinalueitaan oman tarinansa kautta. Tässä työssä on hyväksytty kokeilukulttuurin periaatteet, jossa kävelykierrokset on jalkautettu Tapulikaupunkiin mahdollisimman nopeasti ilman suurempia selvityksiä ja selvitysten esiselvityksiä. Tietoa hankittiin kokeilemalla ja jatkuvana tavoitteena on vakiinnuttaa Mun Tapuli –kävelykierrokset lähiöön. Asukkaiden aktiivisuuden lisääminen nähdään tärkeänä toimenpiteenä, kun taantuneita asuinalueita pyritään parantamaan. Asukkaiden aktiivisuus ja toiminta vahvistavat heidän tunnettaan alueelle kuulumisesta ja lisää samalla alueen positiivista imagoa. Tämän työn myötä myös halukkuus alueen ylläpitoon mahdollisesti kasvaa ja aluetta halutaan kehittää eri tavoin.</p> <p>Tämän työn tavoitteet ovat uusien yhteisöllisten kokemusten tuottaminen Tapulikaupungissa sekä lähiön asukkaiden osallistaminen oman asuinalueensa toimintoihin. Tämän työn tuotoksen – Mun Tapuli -kävelykierrokset ja niiden jatkuvuuden mahdollistaminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista. Tämän konseptin voi toteuttaa missä muussa kaupunginosassa tahansa ympäri Suomen. Kävelykierrosten aloittaminen on hyvin todennäköisesti erittäin helppoa tämän opinnäytetyön luettua. Mun Tapuli -nimi on tehty helposti muutettavissa esimerkiksi Mun Martinlaaksoksi.</p> <p>Opinnäytetyössä on onnistuttu tuottamaan uusia ja aitoja kokemuksia Tapulikaupungissa. Tärkeimmiksi kokemuksiksi ja tuntemuksiksi, joita kävelykierrokset herättivät osallistujissa olivat mm. tutustuminen uuteen asuinalueeseen, ennakkoluulojen kumoutuminen sekä vuorovaikutus ventovieraiden kanssa. Tämä työ on tärkeä koko kulttuurialalle sekä erityisesti kaupunkikulttuurille. Lähiöt muuttuvat tänä päivänä niin nopeasti ja niin monella eri tasolla, että mukaan tarvitaan käytännössä kaikki yhteiskunnan sektorit. Nopeat muutokset vaativat nopeita matalankynnyksen kokeiluja.</p> <p>Tämä opinnäytetyö toimii esimerkkinä siitä, kuinka ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon koulutusohjelma mahdollistaa aluekehityksen parissa työskentelyn ja sitä kautta tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa koko kaupunkikulttuuriin. Kierrosten tulevat jatkumaan Malmilla ja mahdollisesti Tapulissa kierroksia jo vetäneiden toimesta. Kierroksille haetaan apurahaa vuoden 2017 aikana.</p>	
Asiasanat lähiöt, osallistaminen, yhteisöllisyys, kokeilukulttuuri, kävelykierrokset	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Viivi Salonen	Number of Pages 42 and 2 attachments
Title My Tapuli -walking tours Participatory walking tours make new experiences in suburbs	
Supervisor Arto Lindholm	
Subscriber Humak University of Applied Sciences	
Abstract <p>The suburban term can accommodate a varied spectrum of both residential and socially diverse residential areas. Physically, some of the suburbs are just around the heart of the city, some are about twenty kilometers away. The socio-economic and ethnic backgrounds of the residents are different in different suburbs. The suburban word vibrates in a variety of publications and is often depicted in negative light.</p> <p>This thesis is about a developing concept carried out in northeast Helsinki suburb that produces authentic and new experiences for its residents and visitors. The thesis is subscribed by the Humak University of Applied Sciences and it is part of a project called Lähellä lähiössä [Near in the Suburb]. The thesis provides information about the Lähellä lähiössä -project and also gets its resources from it. The project is carried out in a spirit of experimental culture by doing quick and courageous activity experiments in the suburbs that are "stigmatized" in some way.</p> <p>My Tapuli -walking tours are activities in Tapulikaupunki where residents of the area can present their own residential area through their own perspective and storytelling. In this thesis the principles of experimental culture have been adopted. The walking tours have been implemented in Tapulikaupunki as quickly as possible without further explanations and preliminary studies. Information was achieved through experimentation and the continuous goal is to regularize My Tapuli -walking tours in the suburbs. It is seen as an important measure to improve the deprived residential areas by increasing the activity of residents. Activity and activities of residents reinforce their sense of belonging in the area and also increase more positive imagery of the area. As a result, the willingness to maintain the area is likely to increase, as well as the desire to develop it further.</p> <p>The goals of this thesis are to create new community experiences in Tapulikaupunki, as well as to involve local residents in the activities of their own residential area. One of the most important goals is the output of this thesis – Mun Tapuli walking tours and their continuity. This concept can be implemented in any other district anywhere in Finland. It is very likely that walking tours will be very easy to execute after reading this thesis. The My Tapuli -name is made easy to change, for example, the My Martinlaakso.</p> <p>This project has succeeded in producing new and authentic experiences in Tapulikaupunki. The most important experiences and feelings that wandered in the participants, for example, included getting to know the new residential area, abandoning prejudices and interacting with strangers. This work is important for the entire cultural sector and especially for urban culture. The suburbs are changing so fast and in so many different levels that virtually all sectors of society are needed. Quick changes require fast experimental culture actions.</p> <p>This thesis is an example of how the degree program in Cultural Production enables employment in regional development and thus offers the opportunity to influence the whole urban culture. The walking tours will continue with Malmi area and possibly Tapulikaupunki by the guides of the first tours. A grant will be applied for these walking tours during 2017.</p>	
Keywords suburbs, social inclusion, communality, experimental culture, walking tours	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Työn tavoitteet	8
1.2 Monistetavuus	9
2 TAUSTA	12
2.1 Lähellä lähiössä -hanke	12
2.2 Lähiöt	13
2.3 Tapulikaupunki	14
2.4 Uudet kokemukset	16
2.5 Kaupunkiturismi	17
2.6 Kotikaupunkipolut	18
3 MENETELMÄT	20
3.1 Kokeilukulttuuri	21
3.2 Havainnointi	22
4 MUN TAPULI -KÄVELYKIERROKSET	24
4.1 Kierrosten suunnittelu	24
4.2 Pilottikierrokset	27
4.3 Kalle Kivisen kävelykierros	30
4.4 Tahirin kävelykierros	32
4.5 Sami "Frank" Muttalaisen kävelykierros	34
5 TULOKSET	37
5.1 Kävelykierrosten onnistumisen arviointi	37
5.2 Haasteita ja huomioitavaa	39
5.3 Jatkuvuus	41
LÄHTEET	43
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Lähiö on tyypillisesti alue, joka on rakennettu lyhyessä ajassa ja yhdellä kertaa. Alue on myöhemmässä vaiheessa saattanut laajentua vaihteittain ja siitä syystä sen sisältä löytyy eri-ikäisiä ja -tyylisiä pienempiä alueita. Vuoden 1947 Asemakaavaopissa määritellään lähiö taajaman osana, jolla on oma liikekeskuksensa tärkeimpine palveluineen (Parempaa lähiöarkea 2016). Lähiö sanana herättää monenlaisia mielikuvia. Omat kokemukset ja muiden mielipiteet lähiöistä muokkaavat ihmisten käsityksiä, joiden taustalla ainakin osittain on sukupolvisidonnaisuus. Lähiössä lapsuutensa viettäneet saattavat nostalgisoida nuoruutensa asuinalueita, kun taas vanhempi ikäpolvi kaipaa oman lapsuutensa maisemiin maaseudulle ja näkee lähiöelämän kielteisessä valossa (Norvasuo 2010, 51).

Lähiöiden erilaisuus ja persoonallisuus tuovat asuinaluetarjontaan kiinnostavia vaihtoehtoja, mutta valitettavasti asuinalueet ovat jakautuneet arvostettuihin ja taantumiskierteessä oleviin. Lähiöiden eriytyminen voimistuu, vaikka Suomessa vallitsee lähes yksimielisyys siitä, että eriytymiskehitys turmelee viihtyvyyttä ja tasa-arvoa. Tyypillisiä eriytyneen lähiön piirteitä ovat sen asukkaiden korkea työttömyysprosentti, alhainen koulutustaso, vieraskielisten määrä, sekä mahdollisesti jo usean sukupolven ajan jatkunut syrjäytymisen kierre (Lähellä lähiössä 2016). Eriytymiskehitys säteilee etenkin kouluihin: yksikään koulu ei pysty enää tasaamaan oppilaiden valikoitumisesta johtuvia tasoeroja. Pääkaupunkiseudulla on huomattavissa jopa muutaman vuoden eroja oppilaiden taidoissa (Helsingin Sanomat 2013).

Helsingin kulttuurikeskuksen kehittämä ”Helsingin malli” on osallistava alueellisen kulttuurityön malli. Helsingin kulttuurikeskuksen tavoitteena on tasa- ja monipuolistaa eri kaupunginosien taide- ja kulttuurintarjontaa. Mallissa kannustetaan eri alueiden asukkaita ja alueella toimivien muodostamia yhteisöjä osallistumaan taiteen ja kulttuurin tekijöiksi mutta myös taidelaitoksia ja ammattilaisryhmiä toimimaan laajemmalla alueella eri yhteistyötahojen ja asukkaiden kanssa. Taideorganisaatioiden halutaan tavoittavan uutta yleisöä, mutta ennen kaikkea niillä halutaan vahvistaa kaupunginosien yhteisöllisyyttä sekä kulttuurista osallistumista ja edistää positiivista profiloitumista. Helsingin malli lienee saanut vaikutuksia Lyonin kulttuurityö mallista, joka on

Ranskan Lyonissa vuosituhanen vaihteessa aloitettu toimintamalli, jonka periaatteena on sitouttaa julkista tukea nauttivat kulttuurilaitokset sekä taitelijaryhmät lähiöyhteisöjen kehittämiseen (Lyon kulttuurityömalli – toimisiko se Helsingissä? 2011). Hankkeen keskiössä ovat olleet haasteelliset kaupunginosat ja erilaiset ryhmät, jotka ovat jääneet pimentoon kulttuuripalveluista.

Tämä opinnäytetyö on osa Lähellä lähiössä -hanketta, jota opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa. Työ tuottaa tietoa hankkeelle ja saa resurssinsa sitä kautta. Lähellä lähiössä -hankkeessa tehdään kokeilukulttuurin hengessä nopeita ja rohkeita toimintakokeiluita lähiöissä, jotka ovat jollain tavoin leimautuneita. Leimautuneella lähiöllä tarkoitetaan tässä hankkeessa sosiaalisesti haasteellisia tai muuten segregoituneita lähiöitä. Hankkeen tarkoituksena on lisätä osallistamista ja yhteisöllisyyttä pysyvästi. Hanke sisältää neljä konkreettista toimenpidettä ja synnyttää osallistamisoppaan.

Lähellä lähiössä -hankkeen toiminnan rinnalle otettiin mukaan tutkimuksellinen elementti, jota olen ollut itse toteuttamassa. Vertaisarviota käyttäen tutustuin erilaisiin projekteihin ja hankkeisiin, joissa oli osallistettu lähiöiden asukkaita yhteisöllisiin projekteihin. Vertaisarvio tutkimus opetti hankkeelle, mitä näistä toteutetusta projekteista ja hankkeista voitiin oppia sekä vastasi melko suorasti kysymykseen, minkälaisilla keinoilla ei-tyypilliset kulttuurinkäyttäjät saadaan osallistettua. Tässä työssä on hyödynnetty opittuja keinoja. Tutkimus osoitti, että tavoittamisen keinot ovat melko yksinkertaisia ja jopa saattavat tuntua itsestäänselvyyksiltä, varsinkin sosiaalisen median ulkopuolella olevien tavoittamiseen keinot ovat melko perinteisiä. Yksinkertaisuus ei suinkaan tässä tapauksessa tarkoita keinojen helppoutta. Vaikka keinot ovat yksinkertaisia ne vievät paljon aikaa ja vaativat toistoja, jotta saavutettaisiin haluttu osallisuus.

Osallistaminen on oleellinen termi ja se on yksi tämän työn tärkeimmistä tavoitteista. Osallistamista kuvataan toimintatavaksi, joka perustuu eri toimijoiden ideoiden, osaamisen ja taitojen hyödyntämiseen ja käyttöön yhteisesti sovittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Osallistamisen käsikirjassa (2016) sanotaan, että yhdessä osataan enemmän kuin yksin. Tästä syystä osallistaminen on sukua parviällylle tai joukkoällyn hyödyntämiselle. Pelkkä pohdiskelu ja suunnittelu ei itsessään riitä osallistamiseksi, vaan tärkeä osa sitä on käytännön toteutus – moniulotteisesti ja konkreettisesti. Osal-

lisuus on vastuullisuutta ja sitoutumista, joka voidaan nähdä eräänlaisena myönteisenä omistajuutena (Auvinen & Liikka 2016).

Mitä on sitten yhteisöllisyys? Se on toinen tärkeä termi, johon tällä työllä pyritään. Tähän kysymykseen on monia vastauksia, eikä sanalle ole yhtä oikeaa määritelmää. Toinen ymmärtää yhteisöllisyyden sitä kautta, että järjestetään yhdessä jonkin tapahtuman, jonka ympärille voi rakentua eri toimintoja, jotka tuovat yhteen erilaisia ihmisiä. Tämän kautta muodostuu yhteisö, esimerkiksi tapahtumaa tekevien ihmisten kesken, mikä puolestaan vie meidät yhteisöllisyyden ytimeen. Toinen mieltää yhteisöksi perheen, suvun, kotikylän tai heimon, ja kaikki näissä yhteisöissä tapahtuva koetaan yhteisöllisyydeksi. Paasivaara ja Nikkilä (2010) kirjoittavat kirjassaan *Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia*, yhteisöllisyyden koostuvan vuorovaikutuksesta, yhdessä olemisesta ja tekemistä, sekä henkilökohtaisesti merkittävistä suhteista, luottamuksesta ja yhteenkuuluvuudesta. Yleiskäsitteenä yhteisöllisyyttä käytetään kuvaamaan yhteistyötä ihmisten välillä sekä sen erilaisia yhteistyön muotoja (Paasivaara & Nikkilä 2010). Sitra, julkisoikeudellinen rahasto, joka ottaa kantaa yhteiskunnallisesti tärkeisiin kysymyksiin, määrittelee yhteisöllisyyden mielestäni hyvin, sanoen ”yhteisöllisyyden, yhteisöjen ja yhteisöllisen elämän olevan välttämättömiä ihmisen olemassaololle sekä toiminnalle” (Sitra 2016).

Tämän työn tarkoituksena on kokeilukulttuurin kautta kehittää konsepti yksittäiseen lähiöön, joka tuottaa aidon uuden kokemuksen lähiön asukkaille ja siellä vieraileville. Taantuneita asuinalueita pyritään parantamaan ja tässä asukkaiden aktiivisuuden lisääminen nähdään tärkeänä toimenpiteenä. Asukkaiden aktiivisuus ja toiminta vahvistavat heidän tunnettaan alueelle kuulumisesta ja lisää samalla alueen positiivista imagoa. Tämän työn myötä myös halukkuus alueen ylläpitoon mahdollisesti kasvaa ja aluetta halutaan kehittää eri tavoin. Paikallispolitiikkaan osallistuminen ja lähiympäristöstä huolenpito ovat mahdollisia aktiivisuuden palkintoja (Lähellä kaupungissa 2016). Ylpeys omasta asuinalueesta sekä alueen imagon parantaminen ovat oleellisia eri kaupunginosissa. Ihmisiä sitouttavat erilaiset osallisuuden kokemukset, sitoutumisen kautta kulttuuritempauksien jatkuminen hankkeiden jälkeen kasvaa. Yhteisöllisyyden kokemus on myös sidoksissa ylpeyteen omasta asuinalueesta: parhaimmillaan osallistavat taidetempaukset ovat silloin, kun ihmiset tuntevat olevansa kulttuurituotteen ”omistajia” (Lindholm 2015, 145).

1.1 Työn tavoitteet

Mun Tapuli -kävelykierrokset ovat Humanistisen ammattikorkeakoulun tilaama opinnäytetyö, jossa osallistetaan Koillis-Helsingissä sijaitsevan Tapulikaupungin ihmisiä tutustumaan omaan asuinalueeseensa ja esittelemään sitä muille. Tarve tälle työlle syntyi uusien ja aitojen kokemusten luomisesta sekä asuinalueen imagoon vaikuttamisesta siten, että oman osallistumisen ja tutustumisen kautta voitaisiin vasta vetää johtopäätöksiä mm. alueen viihtyvyydestä.

Tapulikaupunki on saanut oman osansa lehtien mässäilyistä huonona kaupunginosana. Jo 1980-luvulla, joissakin kirjoituksissa ehdittiin haukkua Tapulikaupunki Helsingin slummiksi. ”Asuntoja nousee riviin ja päällekkäin, kymmeniä, satoja, tuhansia. Mutta palvelut puuttuvat, puistot puuttuvat, tiet puuttuvat, kasvillisuus puuttuu ja sekin mitä tehdään, tehdään huolimattomasti ja viimeistelemättömästi” kuvataan Tapulikaupunkia paikallislehdessä (Kansalaismuisti 2013). ”Varastelu ja häiriöt yltyvät taas Tapulissa”, kirjoitettiin Helsingin uutisissa 2014.

Oman asuinalueen näkeminen ja siitä kuuleminen muiden kokemusten kautta voi laukaista vaikuttamishaluja oman alueen kehittämiseen tai rohkaista mukaan jonkin yhdistyksen toimintaa ja lisätä sitä kautta vaikuttamismahdollisuuksia. Toisaalta se voi toimia miellyttävänä tapa tutustua naapureihin ja muihin alueen ihmisiin ja synnyttää sitä kautta yhteisöllisyyden tunnetta. Opinnäytetyön laadullisena tavoitteena voidaan pitää 1) uusien yhteisöllisten kokemusten tuottamista Tapulikaupungissa sekä 2) lähiön asukkaiden osallistaminen oman asuinalueensa toimintoihin.

Konkreettinen tavoite on 3) projektin jatkuvuuden mahdollistaminen. Ensisijaisesti tavoitteena on löytää osallistujat ja oppaat Tapulikaupungista. Erityisesti haluaisimme tavoittaa sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole tyypillisiä kulttuurin- ja taiteen kuluttajia. Päättävänä sellaisille osallistujille, jotka ovat muuten aktiivisia ja tavoiteltu muista kaupunginosista on uuden ja aidon elämyksen tarjoaminen. Kokeilukulttuuriin perustuvassa opinnäytetyössä hyödynnetään suoraan eri keinoja, jotka nousivat vertaisarvio tutkimuksessa esille. Kuten ”low-tech” tavat, joilla tavoitetaan sosiaalisen median ulkopuoliset ihmiset ja suurin osa ikäihmisistä. Mun Tapuli -kierrosten jatkuvuuden

kannalta yhteydet olemassa oleviin paikallisverkostoihin ovat kriittiset. Pysyvällä toiminnalla on paremmat mahdollisuudet osallistaa alueen asukkaita jatkossakin.

Toisena ja viimeisenä konkreettisena tavoitteena on asetettu kierroksille 4) osallistujamäärä tavoite. Mun Tapuli -kävelykierroksen halutaan tavoittavan mahdollisimman monta ihmistä mutta kuitenkin pitää yksittäiset kierrokset intiimeinä ja keskustelevina. Asetettu tavoite on, että jokaisen kolmen oppaan kierroksille saadaan 12 henkilöä, yhteensä 36 ihmistä osallistumaan kaiken kaikkiaan Mun Tapuli -kävelykierroksille tässä opinnäytetyössä.

1.2 Monistettavuus

Monistettavuudella tässä työssä tarkoitetaan sitä, että tämän konseptin voi toteuttaa missä muussa kaupunginosassa tahansa ympäri Suomen. Kävelykierrosten aloittaminen on hyvin todennäköisesti erittäin helppoa tämän opinnäytetyön luettua. Mun Tapuli -nimi on helposti muutettavissa esimerkiksi Mun Martinlaaksoksi. ”Mun” -sana nimessä kuvaa oman alueen omistajuutta sekä ylpeyttä. Kierrosten sisällöstä vastaa opas itse ja esittelee juuri omia lempipaikkoja ja itselleen tärkeitä asioita – mun paikkoja. Kävelykierrosten visuaalinen ilme on erityisesti rakennettu Tapulikaupunkia varten, mutta sitä voi yhtä lailla hyödyntää muissakin kaupunginosissa. Kuvassa 1 oleva astronautti on tutkimusmatkailija ja nämä kierrokset vievät sen osallistujat erilaisille tutkimusmatkoille tuttuun ja tuntemattomaan.

Mun Tapuli -kävelykierroksille tehtiin Facebook-sivut. Nämä eivät olleet välttämättömyys, sillä pelkän tapahtuman luominen Facebookiin olisi varmasti jossain määrin riittänyt. Sivut luotiin muutamasta eri syystä: julisteisiin haluttiin lisätietoihin linkki ja luomalla omat sivut tuo linkki on informatiivinen sekä selkeä. Omien Facebook-sivujen kautta tapahtuman jakaminen on myös ”ammattimaisempaa”, kun jaat tapahtumaasi eri lähiseutujen omille Facebook-sivuille, julkaisijana näkyy perustamasi sivusto oman profiilisi sijaan. Visuaalisen ilmeen erityisesti värien haluttiin herättävän huomiota. Perinteinen juliste- ja flyer-markkinointi on tärkeää, jotta tavoitetaan ne ihmiset, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa.

MUN TAPULI

1.4.2017 13:30
KÄVELYKIERROS

aloituspiste:
TAPULIKAUPUNGIN KIRJASTO, AJURINAUKIO 5

Kolme Tapulia, kolme tarinaa. Osallistu kävelykierrokselle ja näe Tapuli toisin silmin. Oppaina oman elämänsä asiantuntijat, entiset ja nykyiset Tapulilaiset.

Kirjasto- ja teatterisetä **Kalle Kivinen** esittelee vanhoja kotikulmiaan lempeän humoristisesti.

Tahira ja kaverit näyttävät, mitä kaikkea Tapuli tarjoaa neljäsluokkalaisille.

Sami "Frank" Muttalaiselle Tapuli "opetti elämän realiteeteista kaiken".

Valitse oma kierroksesi ja ilmoittaudu ennakkoon **27.3.** mennessä: muntapuli@gmail.com tai soittamalla p. 040 819 8358.

TAPAHTUMA ON MAKSUTON

Ps. Joku muukin kulkee kanssasi samoja reittejä, mutta näkeekö hän samat asiat? Jos et ole koskaan osallistunut mihinkään, aloita tästä. Et tarvitse mukaan muuta kuin mukavat kävelykengät.

Lisätietoja: www.facebook.com/muntapuli

Tervetuloa! Добро пожаловать! Welcome! Välkommen! أهلاً وسهلاً

 Opetus- ja kulttuuri-ministeriö

Kuva 1. Mun Tapuli -kävelykierros juliste, jota kiinnitettiin Tapulikaupungissa, ostarin kauppojen, kahviloiden, baarien ja kirjaston ilmoitustauluille sekä sähkökaappeihin ja asukastalojen roskakatosten oviin.

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358.

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Ilmoittaudu:
muntapuli@gmail.com tai
soittamalla p. 040 819 8358

Kuva 2. Julisteeseen kuuluu alaosa, josta voi repäistä mukaan ilmoittautumiseen tarvittavat yhteystiedot. Kaikilla ei ole älypuhelin, eivätkä kaikki ole sosiaalisessa mediassa. Mukaan revittävä yhteystietolappu mahdollistaa kotoa soittamisen ja osallistumisen.

2 TAUSTA

2.1 Lähellä lähiössä -hanke

Lähellä lähiössä -hankkeessa tehdään nopeita ja rohkeita toimintakokeiluita. Konkreettiset toimenpiteet on koko hankkeessa jaettu neljään ryhmään: 1) *Illallinen naapurin kanssa*, 2) *Lähiö omin sanoin*, 3) *Asukaslähtöiset taideteokset* ja 4) *Yllättävät tapahtumat*. Mun Tapuli -kävelykierrokset kuuluvat yllättävät tapahtumat ryhmään. Kaupunginosat on valittu sillä perusteella, että ne ovat sosioekonomisesti segregoituneita eli eriytyneitä alueita sekä niissä on vähäistä kulttuuritoimintaa. Hankkeeseen sopivissa kaupunginosissa on huomattavasti keskimääräistä korkeampi työttömyysaste, alhaisempi koulutustaso ja maahanmuuttajien osuus on suuri (Lähellä lähiössä 2016).

Hankkeen pyrkimykset ovat sekä konkreettisia osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviä tapahtumia että muutoksia ihmisten mielikuvissa lähiöitä kohtaan. Lähellä Lähiössä -hanke tarjoaa valtavalle määrälle ihmisiä mahdollisuuden itse osallistua oman kaupunginosansa parantamiseen. Asukaslähtöiset taideteokset kuten murallit tekevät hankkeen lähiöistä viihtyisämpiä ja alueella tapahtuvat yllättävät tapahtumat lisäävät positiivista tunnelmaa ja sitä kautta turvallisuuden tunne kasvaa. Alueilla toimivat yhdistykset saavat uusia välineitä ihmisten osallisuuden edistämiseen sekä lopputuotoksena syntyvä osallistamisoppaan avulla hyvät käytännöt leviävät muihin lähiöihin. Lähellä lähiössä -hankkeessa ei ole tarkoitus mennä opettamaan kenelläkään ”miten eletään oikein”, sillä hanke ei saarnaa minkään ideologian puolesta eikä kehtään vastaan, vaan saattelee ihmiset tekemään yhdessä asioita ja tutustumaan toisiinsa (Lähellä lähiössä 2016).

Humanistinen ammattikorkeakoulu lisäksi tätä Lähellä lähiössä -hanketta toteuttaa Yhteismaa ry, joka on uuteen kaupunkikulttuuriin ja yhdessä tekemiseen erikoistunut yleishyödyllinen yhdistys. Yhteismaa on luonut paljon uusia konsepteja, jotka ovat tuoneet ihmiset yhteen kodeissa ja julkisissa tiloissa aivan uudella tavalla. Näitä ovat mm. kaupungit kirpputoreiksi muuttava Siivouspäivä, ihmiset kaupunkitilaan yhdessä syömään tuova Illallinen taivaan alla ja naapuriavun nettipalvelu Nappi Naapuri.

Kaikki Yhteismaan hankkeet tähtäävät yhteisöllisempään, sosiaalisempaan, kestävämpään, vastuullisempaan, vapaampaan ja hauskempaan kaupunkielämään. Yhteismaan aiemmat hankkeet ovat keskittyneet kantakaupunkiin, mutta nyt toiminta laajenee leimautuneisiinkin lähiöihin (Yhteismaa 2016).

2.2 Lähiöt

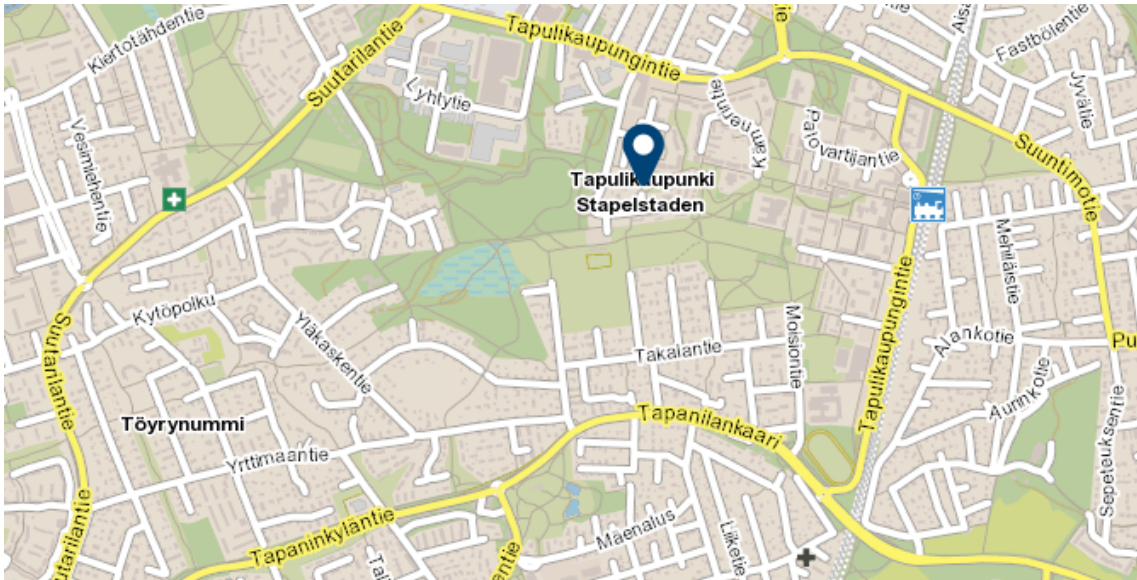
Termin lähiö alle mahtuu monipuolinen kirjo niin fyysisesti kuin sosiaalisesti erilaisia asuinalueita. Fyysisesti osa lähiöistä on aivan kantakaupungin kupeessa, kun osa taas parinkymmenen kilometrin päässä. Asukkaiden sosioekonominen ja -demografinen tausta painottuvat eri tavalla eri lähiöissä. Lähiö sana vilahtelee erilaisissa lehtikirjoituksissa ja muissa julkaisuissa usein ja sitä esitellään hyvinkin negatiivisessa valossa. Helsingin Sanomien Kuukausiliitteessä (Kuukausiliite 2014) kirjoitettiin Jakomäestä, suomalaisesta pahamaineisesta lähiöstä: ”Jokainen tietää, millainen Jakomäki on, vaikka ei olisi koskaan käynyt siellä”.

Tutkimustulokset osoittavat, että pääkaupunkiseudun asuinalueiden etnisen eriytymisen kehitys on rauhallisempaa kuin kansainvälisillä esimerkeillä, mutta kuitenkin kehitys on vahvistunut 2000-luvulla. Katja Vilkama (2011 & 2012) on tutkinut lähiöiden alueellista kehitystä ja todennut, että eriytyminen on vahvistunut kantaväestön valikoivan muuttoliikkeen, sekä vilkkaan ja kasvavan maahanmuuton seurauksena. Vilkaman mukaan ikääntyneiden ihmisten muuttohalukkuus ei ole yhtä voimakasta, kuin lapsiperheillä. Lapsiperheet muuttavat paljon ja erityisesti uudet asuinalueet houkuttelevat heitä, koska ankeiksi ja rumiksi mielletyt vanhat lähiöt ikään kuin haalistuvat, kun ikääntyvät vanhemmat jäävät alueelle lasten pois muuttaessa muualle. Asunonvaihtoa harkitsevista, erityisesti kantaväestöstä, on vaikea pitää kiinni ja kyky houkutella uusia asuntoa etsiviä asukkaita on heikkoa. Asuinalueet, jotka ovat niin sanottuja ”maahanmuuttajien keskittymiä” ovat pärjänneet tässä muihin verrattuna huonosti. Vilkama kirjoittaa julkaisussaan, että lähiöt eivät ole tasa-arvoisessa asemassa kehittämistoimia ajatellen. Taantuvat kaupunkiseudut ja kaukana kaupungin keskustasta sijaitsevat lähiöt ovat vaikeimmassa asemassa. Kiinnostavampiakin vaihtoehtoja on asuinalueeksi, joten nämä ongelmaiset alueet eivät houkuttele uusia asukkaita. (Vilkama, Katja 2011 41–45).

Parempaa lähiöarkea -julkaisussa todettiin, että iso osa lähiöiden asukkaista käy kantakaupungissa töissä, jolloin he hoitavat päivittäisiä asioitaan todennäköisesti kotiinpaluun yhteydessä. Tämä vaikuttaa suoraan palveluiden säilymisen lähiöalueella. Kun alueita rakennettiin, niihin suunniteltiin yksityisen sekä julkisen sektorin palvelut. 2000-luvulle saakka julkisten palveluiden säilyminen on ollut kohtuullista, mutta erityisesti päivittäistavarakaupat ovat pyrkineet 2000-luvulla pois lähiöistä suuryksiköihin. Valtavat hypermarketit sijaitsevat suurten pääteiden varsilla, keskustan ulkopuolella. Nämä hypermarketit vetävät erikoistavarakauppoja puoleensa: apteekit, postit ja pankit ovat siirtyneet hypermarkettien siipien suojaan. Lähiöasukkaalta edellytetään auton omistamista hoitaakseen päivittäisiä asioita, sillä ainoastaan pienet elintarvikeliikkeet ovat jääneet lähiöihin. Palveluiden katoaminen ja betonin rapistuminen heikentävät alueen ja asuntojen arvoa ja ennen kaikkea mainetta. Maine on tärkeä ja monella Suomen lähiöllä se on valitettavan huono. Erityisesti muut kuin itse lähiön asukkaat liittävät lähiöihin kielteisiä mielikuvia. Julkaisun mukaan lähiöasukkaat kuitenkin itse mieltävät asuinalueensa huomattavasti myönteisemmäksi (Parempaa lähiöarkea 2016).

2.3 Tapulikaupunki

”Tuo nykyajan New York” lauloi Harri Saksala 1980-luvulla *Tänä Yönä* levyllään. Alkuaikoina uusi asuinalue oli nimeltään ”Puistolan asemanseudun kerrostaloalue”. Tapulikaupungintie tosin kierteli alueen ympärillä ja pikkuhiljaa tien nimi vakiintui ja se virallistettiin uuden asuinalueen nimeksi 1980. Tapulikaupunki kuuluu Puistolan peruspiiriin ja on osa Koilis-Helsingin aluetta. Kuvassa 3 näkee, kuinka Tapulikaupungin alue rajoittuu etelässä Tapanilankaareen, pohjoisessa Vantaan rajaan, idässä junarataan ja lännessä Suutarilan teollisuusalueeseen. Kaupunginosa muodostuu yhteensä neljästä pienalueesta. Etelässä ja pohjoisessa on pientaloja ja keskellä on tiivistä kerrostaloasutusta.

Kuva 3. Tapulikaupunki kartalla.

Kerrostalo keskustan rakentamisen myötä asukasluku on kasvanut tasaisesti, vuonna 1979 Tapulikaupungissa asui 3 692 asukasta ja vuoden 2014 alussa jo 8 621 asukasta. Tapulikaupunki muodostuu vanhoista ja uusista omakotialueista sekä aseman seudun kerrostaloalueesta. Kerrostalorakentaminen alkoi 1970-luvulla ja ensimmäiset talot valmistuivat vuonna 1975. Tapulikaupunki on suunniteltu ”kävelykaupungiksi” siten, että sillä on suuri autoton keskusta, jota ympäröivät kerrostalot. Ikään kuin Tapulikaupunki olisi suunniteltu kävelykierroksia varten.

Yhtenä lähiön määritelmänä (Asemakaavaoppi 1947) on sen liikekeskus tärkeimpien palveluineen ja niiden merkitys alueen toimivuuden ja viihtyvyyden kannalta ovat merkittävät (Parempaa lähiöarkea 2016). Palveluita Tapulikaupungissa oli 1990-luvun alun lamaan saakka paljon. Parhaimmillaan neljä eri lähikauppaa, K-kauppa, T-kauppa, Sesto sekä Elanto. K-kauppa on säilynyt kauppiaan vaihdoksesta huolimatta ja tänä päivänä Tapulikaupungin ostarilla lähikauppana toimii K-kauppa ja K-kauppa (Helsingin Sanomat 2017).

Julkiset palvelut tänä päivänä Tapulikaupungissa ovat: viisi päiväkotia, leikkipuisto, ala-asteen koulu, lukio, terveysasema, kirjasto, nuorisotalo, vanhusten palvelutalo, hammashoitola, kotipalvelu, viljelypalsta-alue, kolme jalkapallokenttää, luistinrata. Aseman seudun palvelut puolestaan ovat: kaksi elintarvikemyymälää, apteekki, kukkakauppa, hammaslääkäri, neljä kampaamoja, huoltoyhtiö, kolme pizzeriaa, kolme pubia, kaksi kioskia, kuntosali, autokoulu, kiinteistöväilytystoimisto, ompelimo, pito-

palvelu, kahvihuone, seurakuntakoti, tennishalli (Tapulikaupunki 2014). Säästötoimenpiteiden vuoksi Malmin seurakunnan toiminta-alueeseen kuuluva Tapulikaupungin seurakuntakoti lakkautetaan vuoden 2017 aikana. Sitkeät tapulilaiset uskovat vielä ihmeeseen, sanotaan paikallislehdessä. Seurakuntakodin tiloissa on muutakin toimintaa, kun seurakuntalaisten. Vapaaehtoisina toimivat kommentoivatkin, että nuorisotalon kärsittyä vesivahingossa kaupunginosasta ei löydy muuta tilaa, jossa suurempi joukko voisi kokoontua (Lähtieto 2017). Nuorisotalo on toiminut alueella vuodesta 1986. Nuorten käyntikertoja kirjattiin vuonna 2015 nuorisotalolla 10 600, se on tärkeä paikka monelle. Nuorisotalolla sattui vesivahinko ja se suljettiin 2016 syksyllä. Toiminnan jatkumiseksi viereinen kirjasto sekä paikallinen kahvihuone on tarjonnut tiloja käyttöön (Helsingin Sanomat 2016).

2.4 Uudet kokemukset

Maaria Linko tiivistää väitöskirjassaan *Aitojen elämysten kaipuu*, elämyksen kokemisen muodoksi, johon liittyy omakohtaisesti koettua innostusta, kiihtymystä ja harmonian saavuttamista (Linko 1998, 9). Elämyksiä haetaan jatkuvasti ja niille on valtava kysyntä nykykulttuurissa. Rock-konsertit, vaellukset vuorten huipuille, erilaiset matkat mutta myös taidenäyttelyistä, lukemisesta tai maalausharrastuksesta haetaan näitä elämyksiä. Linko (1998) pohtii, ovatko aidot tunteet ja kokemukset nykykulttuurissa ylipäättään mahdollisia vai edustaako nykyajan ihmiset entistä enemmän järkipäisiä, järjestäytyneitä, epäaitoja tunteita?

Ihmiset pystyvät toteuttamaan aitojen elämysten kaipua mutta tietenkin kulloisenkin tilanteen asettamissa rajoissa. Se mikä yhdelle on aitoa ei ole sitä jollekulle toiselle kirjoittaa Linko. (Linko 1998, 67). Hän muistuttaa, että nykyaikana suuremmalla osalla suomalaisista on paremmat mahdollisuudet kuin aiemmin toteuttaa taide - ja muiden elämysten kaipua vapaa-ajan sekä harrastusmahdollisuuksien lisääntytyä. Nämä mahdollisuudet ovat demokratisoituneet viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Teoksen teko hetkestä tähän päivään uskon tämän lisääntyneen vielä enemmässä määrin. Linko kirjoittaa, että käsityöharrastus ei estä urheilusukellusta ja karjalaisuuteen uskoutunut lukija voi toisessa tilanteessa olla iloinen turisti. Samassa

asiassa on monta puolta, elämysten tavoittelu voi kirjoittajan mukaan saada narsistisia piirteitä ja sitä voidaan nimittää todellisuudenpaoksi mutta Maarit Linko korostaa mieluummin kulttuurituotteiden tunne-elämysten tuottamaan nautintoa, epävarmuuden vähenemistä sekä tunnetta eheytymistä ja paremmasta elämänhallinnasta (Linko 1998, 68).

2.5 Kaupunkiturismi

Matkailussa puhutaan termistä paikan tuntu, englanniksi ”sense of place”, joka on ajattelutapa ja työtapojen sarja. Paikan tunnolla vastataan kuluttajien tarpeisiin ja haluan kokea ainutlaatuisia aitoja elämyksiä, paikallisen elämän osana olemista (Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskus 2017). Paikantuntu rakentuu aidoista kokemuksista, ihmisten kohtaamisista, paikallisten elämänmenoon tutustumisen kautta. Niiden asioiden, joista paikallisetkin nauttivat, kirjoitetaan matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskuksen julkaisussa. Julkaisussa kirjoitetaan, kuinka ”Jokaisessa kaupungissa on omat pakolliset kohteensa, jotka vierailijan on nähtävä ol-lakseen kunnan matkailija”. Paikan tunnun avulla voidaan vierailija ohjata tutustumaan lisäksi sellaisiin kohteisiin, jotka ovat tuntemattomampia. Ensin meidän pitää itse tunnistaa meille ominaiset ja tärkeät paikat sen jälkeen niistä kertominen on helppoa.

Yle uutiset kirjoitti (2015), kuinka Roomassa suurin osa asuu betonilähiöissä kaukana keskustan taidearteista. Lähiöitä on aloitettu elävöittämään katutaiteella sekä samalla houkutella turisteja myös tutustumaan historiallisen keskustan lisäksi lähiöihin. Kaupungin kulttuuriasioiden vastaava kertoo lehtijutussa kaupungin halun panostaa aiempaa enemmän nykytaiteeseen, joka näkyy tilatuilla 40 teoksella kansainvälisiltä ja italialaisilta taitelijoilta. Paikalliset asukkaat ovat osallistuneet hankkeisiin ja heidän roolinsa prosessissa on koettu erittäin tärkeäksi, sillä taideteoksen suhde asukkaisiin ja alueeseen on keskeinen.

Uutena luksuksena matkailuun markkinoitiin Helsingissä kuppausta, sieniretkiä sekä korvapuusteja turisteille. *Me häviämme Tukholmalle ja Kööpenhaminalle luksusmatkailussa mutta osamme yllättää* kirjoittaa Helsingin Sanomat (2015). ”Vanhaa” luk-

susmatkailua haukutaan ökyilyksi ja uusi puolestaan edustaa henkilökohtaisia elämyksiä ja uusien asioiden kokemista. Varsinaisesti Helsingin Sanomien artikkelin uusien elämysten kohteet eivät olleet kantakaupungin ulkopuolella mutta suunta oli ja on oikea. Japanilaisten rakastamaa Cafe Regattaa Töölössä voisi yhtä lailla edustaa Vuosaarella sijaitseva Kahvila Kampela. Molemmat ovat kauniita korvapuustin tuoksuisia maalaismökkejä, jotka sijaitsevat meren rannalla. Molemmissa fiilis on sama ja Regatan perustaja onkin kertonut halunneensa tuoda Töölöön puuttuvan maaseudun. Väitän, että kaupunkien keskustat ovat yllätyksettä sen asukkaille ja jo monille turisteille. Tänä päivänä kaivataan matkailulta muutakin kuin niiden samojen nähtävyyksien näkemistä, joissa tuhannet muut ovat jo vierailleet ja julkaisseet kuvia sosiaalisessa mediassa. Omien asuntojen vuokraaminen turisteille on kiihtynyt ja niitä vuokrataan entistä enemmän myös kantakaupungin ulkopuolelta. Näin matkustajat hakevat aidompaa elämystä matkakohteista. Jakamistalouteen liittyvät trendit ovat suosiossa juuri nyt. Turistikierros keskustan ulkopuolella tarjoaisi myös matkailijoille kuin sen asukkaillekin virkistäviä uusia elämyksiä.

2.6 Kotikaupunkipolut

Kotikaupunkipolkujen luojalla Pauli Salorannalla on tulevaisuuden tutkimuksen taustat ja muuttoliiketilastot ovat Salorannan mukaan (Pauli Salorannan haastattelu 28.3.2017) innoittaneet hänet tähän työhön. Saloranta toivosi, että kaupunginosayhdistykset ottaisivat kotikaupunkipolut omakseen aivan kuten kyläjuhlat, kaupunginosalehdet ja muut alueelliset pysyvät toiminnot ovat paikkansa ottaneet. Kotikaupunkipolut ovat 2004 vuonna Salorannan tekemiä kävelyreittejä, jotka on koottu kartalle. Ne esittelevät kaupunginosien historiaa ja nykyisyyttä, luontoa ja kulttuuria, julkista taidetta, arkkitehtuuria sekä merkittäviä henkilöhahmoja. Konsulttina toimivalle tämä on tyypillinen toimintamuoto – kokonaisuuden muodostaminen. Hänen pyrkimyksenä on kuvata urbaania elinympäristöä kokonaisvaltaisesti ja mielenkiintoisesti suoraan paikan päällä.

Tähän mennessä kotikaupunkipolkuja on koottu 70 kappaletta. Usein prosessi menee seuraavasti; jokin kaupunginosayhdistys tilaa työn ja kokoaa työryhmän, joka alkaa kerätä tietoja, jotka halutaan polulle. Saloranta osallistuu tähän prosessiin totta

kai ja toimiikin usein työryhmissä fasilitaattorina. ”Keskinäisiä intrigejä saattaa joskus olla, joten ulkopuolisena on helppo tarttua niihin, ja jos painotus on jotenkin pielessä, voi haastaa näitä tilanteita” kertoo Saloranta. Työryhmät koostuvat asukasaktiiveista, asukasseurojen jäsenistä, alueella asuvista, biologeista, opettajista – kenestä vaan mutta moninäkökulmaisuus on Salorannalle tärkeää. ”Kuitenkaan ryhmän keräämisessä ei ole varsinaista osallistamispainttia”, hän kertoo. Kotikaupunkipolut ovat Pauli Salorannan työ, josta pitää ansaita rahaa. Konseptin mukaisista valmiista poluista hän luovuttaa käsikirjoituksen sekä PDF-kartan, jonka yhdistykset sitten itse lisäävät omille kotisivuilleen. Saloranta vetää aina avajaiskierroksen. Joitain painotuotteitakin poluista on olemassa. Alueet muuttuvat paljon, joten viiden vuoden kuluttua painotuotteita tulee päivittää ns. kehityspolkuja on tehty. Näiden tekemiseen tarvitaan myös rahoitusta.

”Paikan päälle meneminen on se juttu”, sanoo Saloranta. Tunnistaako esimerkiksi uusi asukas Tapulikaupungissa kaikki mahdollisuudet? Kotikaupunkipolut voivat ikään kuin toimia perusteluina, miksi sinne kannattaa jäädä. Massiiviset muuttoliikkeet innoittivat hänen alun perin polkujen pariin, ”Ihmiset ja erityisesti perheet muuttavat paljon, toisaalta kuuluu jo hieman yleissivistykseen tuntea alueita,” mainitsee Saloranta. Alueen aktiiviset asukkaat tietävät asuinalueistaan yhtä sun toista, joten uudet ihmiset ja asukkaat tarvitsevat hieman apua päästäkseen lähelle tätä asuinalueen tuntemuksen tasoa – mahdollisimman nopeasti. Työporukat ovat tilannet myös kävelyitä työ-päiville. Yritysten sijoituspaikkojen miettiminen ja todellinen kuva syntyy alueeseen tutustumalla. Minulle tuli heti mieleeni että, tämän avulla mahdollisesti löytää uusia reittejä kävellä, vaikka junalta toimistolle tai miksi ei samalla löydy uusia hyviä lounaspaikkoja työympäristöstä. Samalla tuettaisiin paikallista yrittäjyyttä.

Salorannalla on kilometritolkulla kokemusta kävelykierrosten vetämisestä, joten kysyin häneltä hieman käytännön vinkkejä niiden toteutukseen. Saloranta painottaa, että hitaimman kävelijän mukaan aina mennään ja hyvällä oppaalla on aina enemmän repertuaaria esiteltävän sekä pitää olla valmis improvisoimaan. Joskus kävelyille tulee mukaan henkilöitä, jotka yrittävät varastaa shown, joten hyvä opas tietää, mihin pisteeseen asti sen on hyödyllistä ja hauskaa ja missä kohtaa pitää osata ottaa taas ohjat käsiin. Saloranta käyttää äänentoistolaitetta kierroksilla ja laadukkaan kierroksen maksimi osallistujia määrä on 30 henkilöä. Hän ei välitä sateisesta kelistä, sillä

kierros on tilattu ennakoon, sillä ei ole taloudellisesti hänelle niin väliä osallistuuko kierrokselle yksi vai kaksikymmentä ihmistä.

Kierroksia on vedetty englanniksi opiskelijoille ja joskus hän on järjestänyt kierroksen somaliankielellä. Tosin tuolloin kierrokselle ei osallistunut muita kuin kantasuomalaisia. Somaliankielinen tulkkikaan ei silloin tullut paikalle, mutta jälkikäteen ilmeni, että Ramadan oli alkanut ja tämä oli syynä tulkin saapumattomuuteen. Kierroksilta Saloranta saa palautetta suoraan paikan päällä, usein joku jää kiittelemään häntä kierroksen päätyttyä ja joskus hän tekee itse havaintoja ryhmästä kierrosten aikana. Hän on harjaantunut lukemaan yleisöään ja tuntee kierrostensa huippukohdat hyvin. Tilastoja omatoimisista kävelijöistä, jotka seuraavat karttaa itse ilman opasta, ei ole saatavilla. Jatkuvuuteen pyritään toki kotikaupunkipoluilla ja tähän tilastointiin Saloranta kaipaa-kin apua. Suoralla palautteella, painotuotteiden menekillä sekä olettamuksilla on pelattu tähän asti. Varsinaisia lukuja siitä, kuinka moni loppuen lopuksi käyttää valmiita kotikaupunkipolkuja alueiden tutustumiseen, ei ole.

3 MENETELMÄT

Lähellä lähiössä -hankkeessa toimitaan ja saadaan tietoa toimintakokeiluiden avulla. Toimintakokeiluiden keskeisiä periaatteita on luvattu noudattaa koko hankkeessa kuin myös tässä työssä. Selvitykset ja niiden esiselvitykset on jätetty pois ja tieto hankitaan nopealla jalkautumisella eri lähiöihin sekä useilla niissä toteutettavilla toimintakokeiluilla. Kokeilukulttuuri haastaa suunnittelua käytännön tekemiseen. Kokeilujen kautta nähdään, mikä ideassa on hyvää ja mikä vaatii vielä kehittämistä. Ruohonjuuritasolla ihmiset tarvitsevat helposti omaksuttavia ohjeita ja esimerkkejä, joilla kokeiluja kannattaa tehdä.

Observoinnissa eli havainnoinnissa yhdistyvät sekä tiedollinen että taidollinen osaaminen tuottamaan sellaista tietoa, jota ei saada pelkästään kirjallisin perustein. Havainnointi soveltuu kaikenlaisen tutkimusaineiston kokoamiseen, yhtä hyvin kvantitatiiviseen kuin kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen mutta erityisen hyvin toimintatutkimukseen. Havainnot voivat kohdistua tapahtumiin, käyttäytymiseen ja fyysisiin koh-

teisiin ja ne kertovat, mitä ihmiset tekevät, miltä asiat näyttävät ja tuntuvat. Tämä eroaa siitä, mitä ihmiset sanovat niiden olevan. Havaintojen teko ei siis kohdistu pelkästään asioiden verbaaliseen ilmaisuun, vaan siihen lasketaan mukaan myös vartalonkieli eli eleet, ilmeet, asennot, liikehdintä jne. (Metodifoorumi 2017).

3.1 Kokeilukulttuuri

Sitran kokeilukulttuuri videolla (Sitra 2012) kysytään: ”Syntyvätkö parhaat ideat keksijöiden kammioissa ja neuvotteluhuoneissa?” Suurilla projekteilla ja hankkeilla sekä pitkillä selvityksillä ja suunnitelmilla ei saada aikaan todellisia innovaatioita väitetään videolla. Tutkimusten rinnalle tarvitaan kokeiluja. Ideoiden käytännön testaamista, kevyesti, nopeasti ja pienellä budjetilla. Suunnittelukulttuuri tulee hylätä. Kokeilukulttuuriksi kutsutaan haasteen vastaanottamista ja viemistä suunnitelmat käytäntöön entistä nopeammin. Kokeilukulttuuri on idean kehittämistä, tekemisen, onnistumisen ja epäonnistumisen kautta. Kokeilu puolestaan on idean käytäntöön viemistä muuttamassa viikossa. Kokeilukulttuuri ei ole piperrystä ja pikku puuhastelua vaan haastaa nostamaan idean tasoa ja ajattelemaan ns. isosti. Meidän on myös tiedostettava, että on hyvä kokeilla mutta aivan kaikkea ei tarvitse kokeilla. Eri kokeilut synnyttävät toimintamallin. Kokeilu ei täysin poista suunnittelua mutta suunnitella pitää vain niitä asioita, jota voidaan suunnitella eikä sellaisia jotka selviävät ainoastaan kokeilemalla (Sitra 2012).

Epäonnistuminen on tulos siinä missä muutkin. Kokeilukulttuurissa epäonnistumisesta ei siis vaieta kuoliaaksi. Kokeilukulttuuriin liittyykin vahvasti ajatus siitä, että kokeilu epäonnistuu vain silloin, kun siitä ei opita mitään. Vaikka idea ei toimitakaan toivotulla tavalla, kokeilu tuottaa kuitenkin oikein toteutettuna aina tietoa, jota tarvitaan jatkokehittämisessä. On kuitenkin luonnollista, että kun oma idea ei toimikaan odotetusti, se voi aiheuttaa epäonnistumisen tunteita (Kokeileva Suomi 2017). Kokeilu on oppimisen väline, se auttaa huomaamaan heti mikä toimii ja mikä ei. Nopeus ja ”drive” vetävät puoleensa niin tekijöitä kuin muitakin resursseja, joten kokeilut voivat houkutella isompiakin kaloja paikalle (Sitra 2012).

Yli-innovaatioaktivistiksi itseään tituleeraava Anssi Tuulenmäki Aalto yliopistosta kertoo videoillaan ”Lupa toimia eri tavalla” (Lupa toimia eri tavalla video 2012) toimintatapainnovaatioista jotka vaikuttavat koko yrityksen tapaan toimia paremmin. Tuulenmäki haluaa, että ideoiden laatua nostetaan ja mietitään toimintaa siten, että ensin etsitään asioita, joita kaikki tekevät samalla tavalla eri firmojen, instituutioiden, ihmisten toimesta ja sitten tehdään ne hieman eri tavalla. Ensimmäinen vaihe on nimeltään alkuidea. Tuulenmäki korostaa, että turha lähteä tekemään mitään sellaista, mitä on jo tehty, alkuidean tulisi olla haastaja sen aikaiselle toimialalle ja siellä tehdyille tempauksille. Seuraava vaihe on kokeilemisen idea, millä tavalla lähetään kokeilemaan. Tuulenmäki kertoo, että ensimmäinen vaihe voi olla suunnittelu, jossa istutaan kokouksissa, tehdään it-järjestelmiä, kirjoitellaan raportteja jne. Toiseksi vaihtoehdoksi hän luettelee kokeilun - ideaa tulee lähes heti kokeilla. Kokeilujen pohjalta Tuulenmäen mielestä alkaa syntyä oikeaa tietoa siitä, miten asioita voitaisiin tehdä tai ratkaista. Kokeilut paljastavat mahdollisia ongelmia ja huomioitavaa jotka tulee ratkaista ensin, ennen kun päästää viimeiseen vaiheeseen toteuttamiseen. Kokeilemisen ideoista alkaa syntyä toteuttamisen ideoita. Ajattele isosti mutta samalla pienesti, pienesti ajattelu johtaa näihin kokeiluihin helpommin, sanoo Tuulenmäki. Anssi Tuulenmäki antaa esimerkin ”hidaskassasta”, jonka on kehitelty kehitysvammaisia varten. Hän väittää, että kokeilun aikaan saama miljoonien eurojen arvoinen mediahuomiota ei oltaisi saavutettu raporttia kirjoittamalla vaan rehellinen kokeilu toimi (Lupa toimia eri tavalla video 2012).

3.2 Havainnointi

Havainnointi on työläs menetelmä ja siitä syystä erilaiset kyselyt ja haastattelut ovat syrjäyttäneet sen kirjoitetaan Tutki ja Kirjoita -teoksessa. Kuitenkin sen suurimpiin etuihin luetaan välitön ja suora tieto yksilöiden toiminnasta ja käyttäytymisestä, jotka ovat merkittävässä roolissa tässä opinnäytetyössä. Havainnoinnin avulla päästään ”luonnollisiin ympäristöihin” ja vältetään keinotekoisuus, joka rasittaa muita menetelmiä. Erityisesti vaikeasti ennakoitaviin sekä nopeasti muuttuviin tilanteisiin havainnointi on erinomainen (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2014, 202). Havaintoja voidaan dokumentoida monin tavoin, esimerkiksi tekemällä muistiinpanoja, valokuvaamalla, äänittämällä tai videoimalla.

Eniten kritiikkiä havainnoinnissa on saanut se, että havainnoija saattaa häiritä tilannetta ja mahdollisesti muuttaa tilanteen kulkua. Luokkahuonetutkimuksissa tätä on pidetty haittana, sillä oppilaiden sekä opettajan käyttäytyminen on muuttunut, kun tutkija on astunut luokkaan. Tätä on pyritty vähentämään siten, että tutkija vierailee luokassa useampaan otteeseen, jotta häneen totutaan ja vasta tämän jälkeen alkaa havaintojen keruu. Emotionaalinen sitoutuminen tutkittavaan ryhmään tai tilanteeseen pidetään myös haittana, tutkimuksen objektiivisuus kärsii. Havaintojen tekeminen välittömästi joissain tilanteissa voi olla vaikeaa jolloin tutkijan täytyy luottaa muistiinsa ja kirjata havainnot myöhemmin (Hirsjärvi ym. 2014, 203).

Havainnointimenetelmiä on useita, niitä voidaan tehdä ulkopuolisesta tai sisäpuolisesta näkökulmasta suhteessa tutkimuskohteeseen (Jyväskylän yliopisto 2015). Havainnoinnin ulkopuolisuuden tai sisäpuolisuuden aste voidaan hahmottaa jatkumona. Jatkumot sisältävät runsaasti välimuotoja ääripäiden välillä. Ääripäät ovat seuraavat; havainnointi voi olla todella systemaattista ja hyvin jäsenneltyä tai se voi olla täysin vapaata ja luonnolliseen toimintaan mukautunutta. Havainnoijan roolia kuvaa toinen jatkumo, systemaattisessa havainnoinnissa havainnoijalla on ulkopuolisen toimijan rooli, kun taas osallistavassa havainnoija toimii osana havainnoitavaa tilannetta ja yhteisöä (Jyväskylän yliopisto 2015).

Havainnoinnin asteet voidaan perinteisesti jakaa neljään. 1) Havainnointi ilman varsinaista osallistumista. Tämä on perusteltua silloin, kun ollaan etnografisen tutkimuksen alkuvaiheessa tai laittomien asioiden tutkimuksessa. 2) Havainnointi osallistujana ja 3) osallistuja havainnoijana voidaan tehdä niin, että tutkija on enemmän tutkijan roolissa tai enemmän toimijan roolissa. Viimeksi mainittu tilanne toteutuu usein toimintatutkimuksissa. 4) Täydellinen osallistuminen: jos tutkija pyrkii pääsemään täydelliseksi ryhmän jäseneksi, syntyy usein ongelmia, jotka ovat luonteeltaan eettisiä. Kuinka kertoa tutkittaville tutkimuksesta mm. sellaisille ryhmille jotka eivät välttämättä suositsi helposti tutkimukseen. Täydellinen osallistuminen aiheuttaa ristiriitaa tutkijalle, sillä käytännössä hänen pitää olla luonnollisesti ja aidosti mutta samalla kerätä tietoa tieteellistä tarkoitusta varten. Tutkijalla on oma moraalinen vastuu puuttua epäkohtiin tai vääryyksiin. Toisaalta täydellinen osallistuja tuntee tutkimuksen kohteensa, moraalikoodiston, kielen ja toiminnot (Metsämuuronen 2006, 117–118).

4 MUN TAPULI -KÄVELYKIERROKSET

4.1 Kierrosten suunnittelu

Aloitin selvittämällä Tapulikaupungin taustoja ja etsimään netistä siellä toimivia yhdistyksiä, kaupunginosa seuroja, liikkeitä, palveluita, kahviloita ja baareja. Internetistä etsimällä saa nopeasti pintapuoliset perustiedot selville. Eri kaupunginosilla on omat nettisivunsa, mutta niiden ylläpito on vaihtelevaa, kaikki tiedot eivät välttämättä ole aivan ajan tasalla. Ilokseni huomasin vuosittaisen Tapuli tutuksi -kävelyn Tapulikaupungin kaupunginosanet sivuilla – menneissä tapahtumissa. Tapulissa on kävelty siis ennenkin. Kierroksen järjestäjäksi ilmoittautui Tapulikaupunki Seura ry, jota oli tietenkin mentävä tapaamaan ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Selvitin myös tuttavapiiristäni olisiko kukaan asunut Tapulikaupungissa. Paras tieto ja tuoreet havainnot tulevat jalkautumalla alueelle, paikallinen opas ja alueella asuneet ihmiset ovat auttamatta paras tietolähde.

Sovin tapaamisen Tapulikaupunkiseuran puheenjohtajan kanssa Tapulikaupungin kirjastolle. Seura on vuosittain järjestänyt Tapuli tutuksi -kävelyä, joten heillä oli hyvä käsitys siitä mitä kävelykierroksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon. Seuran on lisäksi ”teettänyt ” oman kotikaupunkipolun Pauli Salorannalta 40-vuotislahjaksi Tapulikaupungille vuonna 2014. Minulle muodostui myös oma ensivaikutelma alueesta, sillä vierailin Tapulikaupungissa ihka ensimmäistä kertaa. Seuran puheenjohtajan tapaaminen oli tärkeää, se oli ennen kaikkea viisasta. Tapaamalla jo olemassa olevia yhteisöjä ja hyödyntämällä heidän asiantuntemustaan sekä kontaktejaan säästää paljon aikaa ja rahaa. He ovat paras mahdollinen apu takaamaan erilaisille alueella tapahtuville tempauksille jatkuvuutta. Pitää muistaa kuitenkin, että kaupunginosa-seuroilla on rajalliset resurssit ja harvemmin he pystyvät täysin suoraan jatkamaan jonkin projektin olemassaoloa mutta heidän kautta saatavat kontaktit ja muu ”hiljainen tieto” on kyllä arvoista. Erilaisten seurojen toiminnassa tulee myös ottaa huomioon se, että seura edustaa kourallista ihmisiä koko alueelta ja ovat monesti toimineet yhdessä vuosia ja hyvinkin samojen periaatteiden mukaisesti.

Tästä työstä ja siihen valikoituneesta alueesta ääneen puhuminen lähes kaikille johdatti minut kierrosten oppaiden luokse. Puska radio ja tutuntutut ovat olleet kanavat näiden ihmisten luo. Alun perin olin ajatellut, että oppaat löytyisivät mahdollisesti seuran kontaktien kautta, sillä minulla ei ollut mitään hajua Tapulikaupunkiin paitsi Maria Veitola Yökylässä -ohjelman kautta nähty jakso varmaankin Suomen kuuluisimmasta tapulilaisesta jääkiekkoilija Jere Karalahdesta. Seuran kautta tulneiden jo valmiiksi alueella aktiivisien toimijoiden suhteen minua rasitti hieman se, että pelkäsin kierroksien sisällön muuttuvan. Oppaaksi haettiin lähtökohtaisesti ns. satunnaisia tekijöitä, joilla on erilaisia suhteita omaan asuinalueeseensa. Tapulikaupunki seura ystävällisesti tarjosi tähän omia kontaktejaan, mutta hekin ymmärsivät itse tämän toimintakokeilun laadun.

Toimintakokeilu sanana jo kuvastaa projektin luonnetta. Suunnitteluvaihe ei ole merkittävässä roolissa vaan tavoitteena on päästä mahdollisimman pikaisesti kokeilemaan, kuten Sitran videoilla neuvotaan (Sitra 2012). Mun Tapuli -kävelykierroksille suunniteltiin pilottikierros, josta voitaisiin oppia käytännönasioita kuten kierrosten sopiva pituus, kesto, oppaan äänen kuuluvuus, sopiva yleisömäärä sekä mahdollisia muita vastaantulevia kulumia.

Mun Tapuli -ilme oli tekeillä koko projektin ajan mutta pilottikierroksen jälkeen se selkeytyi. Teemaksi muodostui tutkimusmatka, jonka astronautti tekee, Tapulikaupunki olkoon avaruus – tuttu tai tuntematon uusi kokemus. Ympäri Tapulikaupunkia jaettavien julisteiden yksityiskohdat saatiin valmiiksi kolme viikkoa ennen virallista kävelykierroskimaraa. Julisteita jaettiin ostarilla toimivien palveluiden ilmoitustauluille, anniskeluravintoloiden sisääntulojen kohdille, terveyskeskukseen, juna-asemalle, muutamiin sähkökaappeihin, joissa oli muidenkin julisteita sekä kiinnitettiin asukastalojen roskakatosten oviin. Sähkökaappeihin ja roskakatoksien oviin kiinnittämisessä oli se vaara, että ne putsataan saman tien pois tai sää pilaa ne. Tarkoituksena oli myös vallata rappukäytävien ilmoitustaulut, mutta Tapulikaupungissa rappuihin ei pääse sisälle kuin ovikoodilla tai avaimella. Tätä emme olleet ottaneet huomioon. Päästäksemme näille ilmoitustauluille meidän olisi pitänyt saada jakeluverkostoon talon asukkaita.

Kaavio 1. Markkinoinnin kanavat ja julkaisupäivämäärät. Facebook-tapahtumaa jaettiin Tapulikaupungin lähialueiden omille Facebook-ryhmille kolme kertaa ennen varsinaista tapahtumaa. Julkaisujen toistojen määrä on tärkeä, jotta onnistuttaisiin tavoittamaan mahdollisimman moni ryhmänjäsen.

Kävelykierrosten jälkeen tarve koota osallistujat yhteen on oleellinen monestakin syystä. Tärkein tavoite on saada kerättyä vielä lisää havaintoja sekä mahdollistaa palauteen annolle luonnollinen tapa. Osallistujien on varmasti luontevampaa kertoa tuntemuksiaan kysyttäessä ja silloin tunteet ovat vielä pinnassa ja tapahtumat tuoreessa muistissa. Eri kierroksille osallistuvien ihmisten mahdollinen kokemusten vaihto, yhdessä olo sekä vuorovaikutus tuntuvat tärkeiltä. Potentiaaliset kierrosten jatkajat on helpointa paikantaa yhdestä kokoontumispaikasta, joten kokoava yhteinen tilaisuus kierrosten jälkeen on tärkeä. Päätettiin järjestää ”pullabaari”. Ihmiset suorastaan rakastavat ilmaisia asioita, ruoka tuo ihmiset yhteen ja pullatuoksun vaikutuksia ei ole tutkittu, mutta uskallan väittää, että se aiheuttaa useimmiten positiivisia kuin negatiivisia reaktioita.

4.2 Pilottikierrokset

Minusta todellisen kokeilun merkit ovat olemassa, kun itse kierroksen sisältö on täysin mysteeri. Kalle Kivinen, pilottikierroksen opas, oli itse suunnitellut sisällön ja kierrettävän reitin. Olimme antaneet hänelle vai lähtöajan, kertoneet paikan, josta kierros voisi lähteä liikkeelle, sekä arvioineet sopivan keston. Pilottikierrosta varten olin itse kutsunut omia tuttaviani ja Lähellä Lähiössä -hankkeen olennaisia henkilöitä, siis mahdollisimman sekalaisen joukon eri ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä. Osa kutsutuista oli hyvin tietosia tästä projektista, mutta osa taas lähti mukaan hyvinkin niukoilla lähtötiedoilla.

Pilottikierros toteutettiin 11.3.2017 lauantaina kauniin aurinkoisessa säässä. Kymmenhenkisen porukan seisoskelu Tapulikaupungin kirjaston edessä herätti kiinnostusta ja spontaaneita kysymyksiä ja kommentteja tuli jo heti alkumetreillä ohikulkijoilta. Tapahtuman luontoon olisi sopinut hyvin ottaa spontaaneita osallistujia mukaan matkaan ja yksi herra saikin melko pitkän puheenvuoron mutta ei loppu viimein lähtenytäkään ostaria pidemmälle. Muutama ohi kulkijoista sekoitti meidät jonkin vaalipuolueen edustajiksi ja osa ohikulkijoita tuli reippaasti kysymään ”keitä me olemme” ja ”mitä me teemme”. Uskallan kuitenkin väittää, että loimme juuri oikeanlaista ”pöhinää” Tapulikaupungin ostarille, sillä kommentit olivat ohikulkijoilta pelkästä positiivisen kiinnostuneita.

Kuva 5. Kalle Kivinen päiväkoti Pikkuprinssin edustalla.

Sisällöltään kierros alkoi kevyellä historian esittelyllä. Kivinen esitteli myös oman entisen asuintalonsa ja pihapiirinsä sekä jakoi muutamia henkilökohtaisia tarinoita sen asukkaista. Kierros jatkui pienen kävelyn päähän, kuusialtojen taakse joiden takaa paljastui viljelypalstat. Minulla ei ollut tämmöisestä aarteesta aavistustakaan, vaikka olin jo tähän mennessä mielestäni kolunnut koko Tapulin läpi. Kierroksen opas Kalle Kivinen muokkasi reittiä hieman kuulijoiden mukaan, sillä viljelypalstat innoittivat meitä sen verran paljon, että pelkän kertomisen sijaan Kivinen kävelytti meidät vaaleansinisen päiväkodin eteen. Pikkuprinssi päiväkodin epätyypillinen ulkomuoto viehätti ja aiheutti lisää hyvää keskustelua. Kierros sisälsi kaiken kaikkiaan, historiaa, ns. nippe-litietoa sekä henkilökohtaisia otteita ja tarinoita oppaan omasta elämästä. Pilottikierros päätettiin paikalliseen ravintola Dominoon, jossa keskustelut jatkuivat ja keräsin palautetta kierroksesta.

Kierroksen jälkeen pyysin osallistujia antamaan suullisen arvion kierroksesta. Arvion-antoon en antanut varsinaisia ohjeita vain, vapaasti sai kertoa omista tuntemuksistaan sekä kierroksen herättämistä tunteista niin positiivisista, kun negatiivisistakin

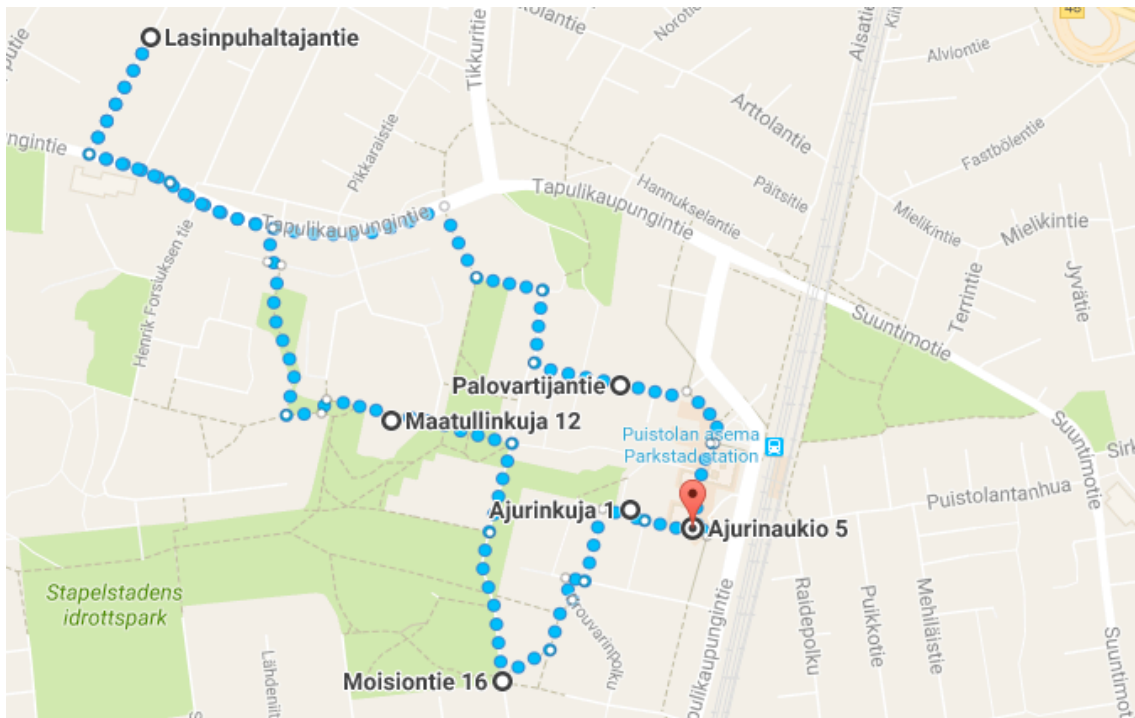
mietteitä. Annettu palaute kierroksen sisällöstä oli kaikin puolin melko positiivista, kommentteja kuten: ”kiinnostavaa”, ”erilaista”, ”ihanaa ulkoilua mutta kylmä ehti tulla”, ”enpä tiennyt, että tällainenkin paikka on olemassa” ja ”ei olisi tullut lähdettyä, mikäli joku ei olisi pakottanut”. Kierroksen pituuteen kiinnitettiin huomiota, vaikkakin pilvetön taivas tarjoi auringon koko kierroksen ajaksi, silti maaliskuinen keli on kylmä. Kierroksessa kesti 1 tunti 45 minuuttia ja se tuntui jo pitkältä ajalta monen mielestä vaikkakin hyvää keskustelua syntyi. Osittain aiheet lähtivät rönsyilemään osallistujien toimesta mutta tätä voi toki odottaa myös ”virallisilta” kierroksilta, helposti saattaa syntyä muisteluhetkiä varsinkin tapulilaisilta ja alueella pitkään asuneiden kesken. Kierrokseen tulee saada hieman tiivistystä sekä rohkeampaa etenemistä, kuitenkin liikaa sulkematta näitä mahdollisia muisteluhetkiä pois vaan antaa tilaa ihmisille kertoa myös tuntemuksia ja muistojaan. Mikäli keli ei suosi tapahtuma päivänä voi olla, että kierrosta tulee lyhentää entuudestaan. Säällä on valitettavan paljon merkitystä ulkoilma tapahtumissa ja kevät voi olla hyvinkin petollinen säiden suhteen.

Toinen pilottikierros toteutettiin neljäsluokkalaisten kanssa. Kalle Kivisen kanssa tehty pilottikierros opetti, että matkaan mukaan saattaa tarttua spontaaneja tulijoita, jotka saattavat tilanteen salliessa ”varastaa shown”. Neljäsluokkalaisten kohdalla tätä piti pohtia, he eivät välttämättä osaa reagoida tilanteeseen samalla tavalla kuin aikuiset. Alunperinkin oli tarkoitus, että joka kierroksella on mukana havainnoija, joka taltio kierroksen sisältöä, reittiä sekä havainnoi osallistujien reaktioita. Havainnoijan rooli neljäsluokkalaisten kierroksella tulee olla näkyvämpi, kun aikuisten, mahdollisten ylimääräisten osallistujien vuoksi. Kiersimme neljäsluokkalasien kanssa heidän suunnittelemansa kierroksen melko nopeasti. Tahira ja kaverit -nimellä kulkeva porukka koostui kolmesta nykyisestä tapulikaupunkilaisesta. Tämän pilottikierroksen tarkoitus oli käydä kevyesti käytännönasioita läpi sekä antaa heille mahdollisuus harjoitella varsinaista kierrosta varten. Rohkaisin heitä harjoituskierroksen aikana kertomaan vapaavalintaisia kertomuksia ja tarinoita. Seurasimme kierroksen kestoa, sekä äänen kuuluvuutta samalla tavalla kuten Kivisen pilotti kierroksella.

4.3 Kalle Kivisen kävelykierros

Kalle Kivinen luonnehti mainosjulisteeseen itseään kirjasto- ja teatterisedäksi. Hän on asunut Tapulikaupungissa kahdeksan vuotta elämästään, kertoo sen olevan ”se tavallinen tarina”. Kalleen otin yhteyttä kuultuani tuottajaystävältäni Kerran Kalliossa -kävelynäytelmässä mukana olleesta Kallesta, hän oli kuulemma tapulilainen. Kalle oli heti mukana kierrosoppaana. Toimittaja Anna Häkkinen kirjoitti kattavan lehtijutun Kollis-Helsingin Lähtietoon Kallen pilottikierroksesta, toimittaja oli Kallen kierroksella mukana kahdesti. ”Osallistuin Kallen kierrokselle kahteen kertaan, eniten itseäni ilahdutti pilottikierroksella luonteva keskustelu, joka ennestään toisilleen vieraiden ihmisten välille kierroksen aikana kehittyi”, kertoo Häkkinen. Historialliset faktat sekä arjen turinointi samassa yhteydessä teki Häkkisen mielestä kierroksesta kiinnostavan. ”Pelkkä arjen esittely ei ehkä olisi kantanut yhtä pitkälle ja pelkkä historiaperspektiivi olisi saattanut olla puuduttava yksinään”, hän kommentoi kierroksen jälkeen.

Kallen kierrokselle 1.4.2017 osallistuivat vain toimittaja Anna Häkkinen ja yksi entuudestaan tuntematon nainen. Kalle ei antanut mahdollisen pettymyksensä näkyä (muiden kierroksilla huomattavasti enemmän väkeä), vaan lähti reippaasti vetämään kierrosta tuulisessa ja sateisessa aprillipäivässä. Kun kierroksella oli vain kaksi, maltoin kuunnella tarkemmin, kommentoi Häkkinen. Osittain jutut olivat samoja kuin ensimmäisellä kerralla, mutta tällä kertaa niistä sain kuulemma enemmän irti. Vähäinen osallistujia määrä sai pienen porukan juttelemaan nopeammin keskenään. Kuvassa 6 näkyy Kallen opastama reitti.

Kuva 6. Malmin lentokenttää pommittamaan tulossa ollut neuvostoliittolainen pommi-kone putosi Palovartijantie 9 kohdille. Koneen putoamisesta selvinnyt lentäjä myöhemmin riisti itseltään hengen Tikkurilassa, kertoi Kalle Kivinen kierroksellaan.

Puolitoistatuntinen kierros ulottui tällä kertaa myös puutaloalueelle, Sikalan metsän taakse. Häkkinen kertoo ilahtuneen suuresti siitä tunteesta, joka syntyy, jälleen kerran, ennestään vieraiden ihmisten välille epätavallisessa tilanteessa. Jossain vaiheessa kuulemma tuntui jopa siltä, että olisin vanhojen tuttujen kanssa kävelyllä. ”Huojentavaa tuosta kävelyhetkestä teki se, että tiesin sen olevan vain tämä yksi hetki ja sitten jatkaisimme omille teillemme”, muistelee Häkkinen. ”Olin ikään kuin ulkomailla, vaikka olinkin vain muutaman minuutin junamatkan päässä kotoani Käpylästä”, muistelee Häkkinen. Samanlaisia fiiliksiä Anna Häkkinen kertoo saavuttaneensa mm. Pietarissa, jossa on osallistunut kattokävelyille ja Dostojevskin pubikierrokselle. Oli myös tosi kivaa kokoontua hetkeksi yhteen kierroksen jälkeen pullakahville. Tämä olisi helppo ja hauska tapa tienata vähän rahaa asukasyhdistyksille ja kattaa tällä tavoin organisoinnin vaiva, keksi Häkkinen.

4.4 Tahiran kävelykierros

Kierroksen veti Tahira yksin poiketen alkuperäisestä suunnitelmasta, sillä kaverit olivat edellisenä iltana ilmoittaneet lauantaipäivän muutoksista. Hänen äidiltään tuli viesti perjantai illalla, että opasta hieman jännittää kierroksen veto yksin. Lauantai päivällä meitä oli kuitenkin opastamassa reipas neljäsluokkalainen, eikä suurempaa jännitystä ollut havaittavissa. Kierroksella oli mukana minun lisäksi viisi muuta henkilöä. Tapulikaupunkiseuran jäseniä, nuorisotalolta osallistuja sekä pikku-veli ja Tahiran vaari.

Tahira kierrätti meitä Tapulikaupungin ostarilta koulunpihalle ja takaisin, jonka lisäksi piipahdimme spontaanisti osallistujien pyynnöstä ”Leksun pihalla”. Leksu on kutsunimi Tapulikaupungin leikkipuistolle, joka aiheutti vilkasta keskustelua jo Maatullin ala-asteen pihalla. Leikkipuiston kohtalo tulevaisuudessa on epäselvä. Rakennusvirasto suunnittelee Tapulikaupungin leikkipuiston siirtämistä pois nykyiseltä paikaltaan. Yleisten töiden lautakunnan on jo hyväksynyt suunnitelmat ja se etenee pian kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tapulikaupunkilaiset ovat asiasta kuulemma eri mieltä, kun viranomaiset. Kesällä puistoon kerääntyy paljon porukkaa myös lähialueilta. Nykyinen Leksu muutettaisiin kävelyteiden ja nurmialueiden verkostoksi, kertoi yksi osallistujista. Viereinen koirapuisto on Tahiran suosikki, sinne hän vie lemmikki koiransa joka päivä koulun jälkeen. Hänestä on kuulemma sääli, että koirapuisto lopetetaan. Syy siihen on kuulemma se, että osa koirapuistoa ja leikkipuiston kumpareita jää uusien omakotitalojen alle, tietää kierroksella olija kertoa.

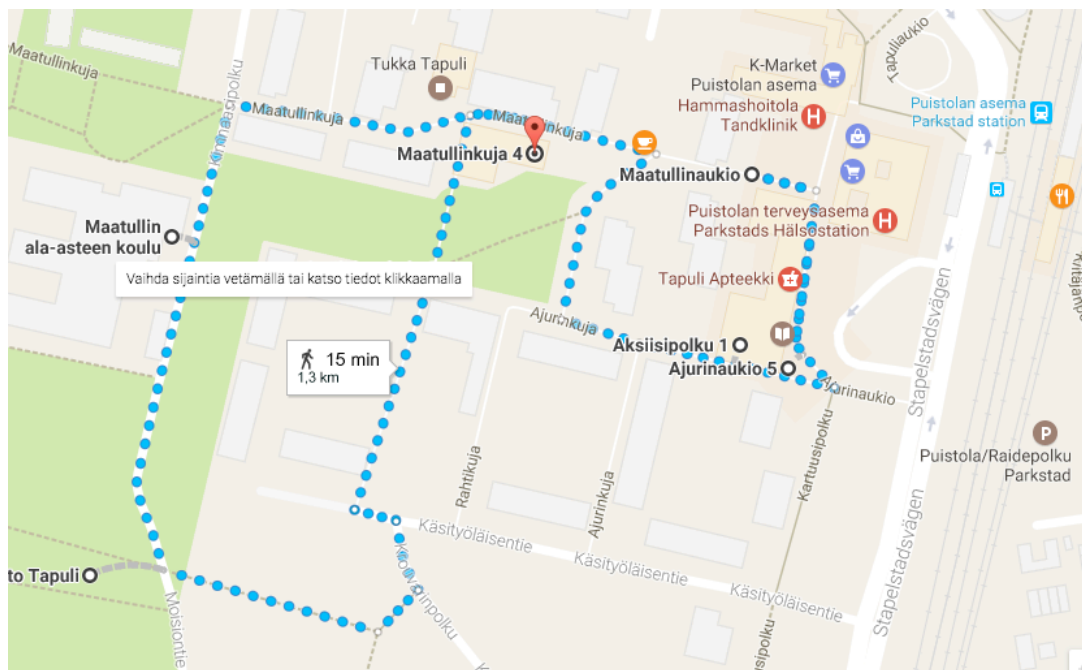

Kuva 7. Tahira kertoo hengailevansa kavereiden kanssa aina jossain nurkissa. ”Talon nurkissa ja koulunpihan eri nurkissa on jotenkin turvallisempi olo ja rauhallista, talvella niissä on lämpimämpi, koska niihin ei tuule”, kertoo Tahira.

Näkökulmaksi kierrokselle nousi selkeästi, missä neljäsluokkalaiset oleilevat sekä viettävät aikaa koulun jälkeen omilla kotikulmillaan. Kierroksella kuultiin myös vesiva-hingon vuoksi pitkään olleen nuorisotalon aukeamisesta. Ovet avataan jälleen 28.4.2017, paljon pyydetty disko toimii avajaishoukutteksena. Kierroksella mukana ollut vanhempi rouva innostui kyselemään, josko hän pääsisi myös diskoon mukaan. Puistolan vanhusten talon edustalla oleva nimetön puistoalue kiinnosti osallistujia, Tapulikaupunki seuran jäsenet paljastivat, että mahdollisesti Tapulipäiville järjestet-täisiin nimikilpailu. Tahiran mielestä puistolle pitäisi keksiä, joku helppo ja lyhyt nimi sillä tällä hetkellä, jos sen edessä haluttiin tavata kavereita, siitä käytettiin nimiä ”vanhustentalon puisto”. Kylmistä istuinpaikoista ostarilla juteltiin – pohdimme yh-dessä mitä tälle voitaisiin tehdä. Erilaisia ehdotuksia heitettiin ilmoille mm. mukana kuljetettavien alustojen tarpeellisuutta mietittiin. Seuranjäsenet kuuntelivat korvat tarkkana ja osallistuivat keskusteluun aktiivisesti.

Tahira oli hyvä esittelemään omaa asuinalueitaan, kuuluvalla ja reippaalla äänellä hän kertoi rohkeasti neljäsluokkalaisten arjesta. Pienen alkujännityksen vallitessa kierros eteni haastattelun omaisesti, kaikki kierroksella mukana olleet esittivät paljon kysymyksiä hänelle jo alkumetreillä. Tahira vastasi ihailtavan rehellisesti kysymyksiin ja otti melko pian ohjat täysin omiin käsiinsä. Koulunpihalla keskusteltiin kännykän

käytöstä sekä opettajista. Paikalla ollut todellinen Pikkuprinssi päiväkodin asiantuntija (Tahiran veli) tuntui olevan enemmän kiinnostunut vesilätäköistä, kun kierroksesta. Päiväkodista tiedettiin kertoa, että sillä ei riitä paikkoja edes kaikille Tapulikaupungin lapsille. Lopun pullakahveille ei kierrokselta tullut ihan kaikki, sillä heillä oli sovittua menoa kierroksen jälkeen. Saatiin vielä lopuksi hyvää keskustelua siitä, mitä mieltä opas itse oli kierroksesta ja jopa innostumaan mahdollisesti esittelemään kotikulmiin uudestaan ”kesällä me hengataan ihan eri paikoissa, kun talvella”, kommentoi Tahira.

Kuva 8. Tahiran reitti oli pilottikierroksen kaltainen paitsi yleisön pyynnöstä menimme Leksun pihaa katsomaan myös. Tahira on kavereineen rakennellut majoja Leksun puskiin. ”Pienenä luulimme, että pensainku kuoli vaikka siitä vaan putosi lehdet”, nauraa Tahira.

4.5 Sami ”Frank” Muttilaisen kävelykierros

Sami Muttilaisen vetämä kävelykierros ns. käsikirjoitettiin sitä mukaan, mitä he eteni-
vät Tapulissa. Hän kertoi, ettei ollut kauheasti suunnitellut etukäteen kierrosta mutta
sitä ei oltu vaadittukaan. Kierros alkoi Tapulikaupungin kirjaston edestä kuten muut-
kin kierrokset. Sami aloitti kertomalla, että kirjaston vieressä sijaitsi ennen VHS-
videovuokraamo, josta hän oli lapsena kaveriporukalla vuokrannut lempipiiirrettyjään
Turtlesia. Muttilaisen isä oli luvannut, että pojat saavat hakea mitä tahansa syötävää

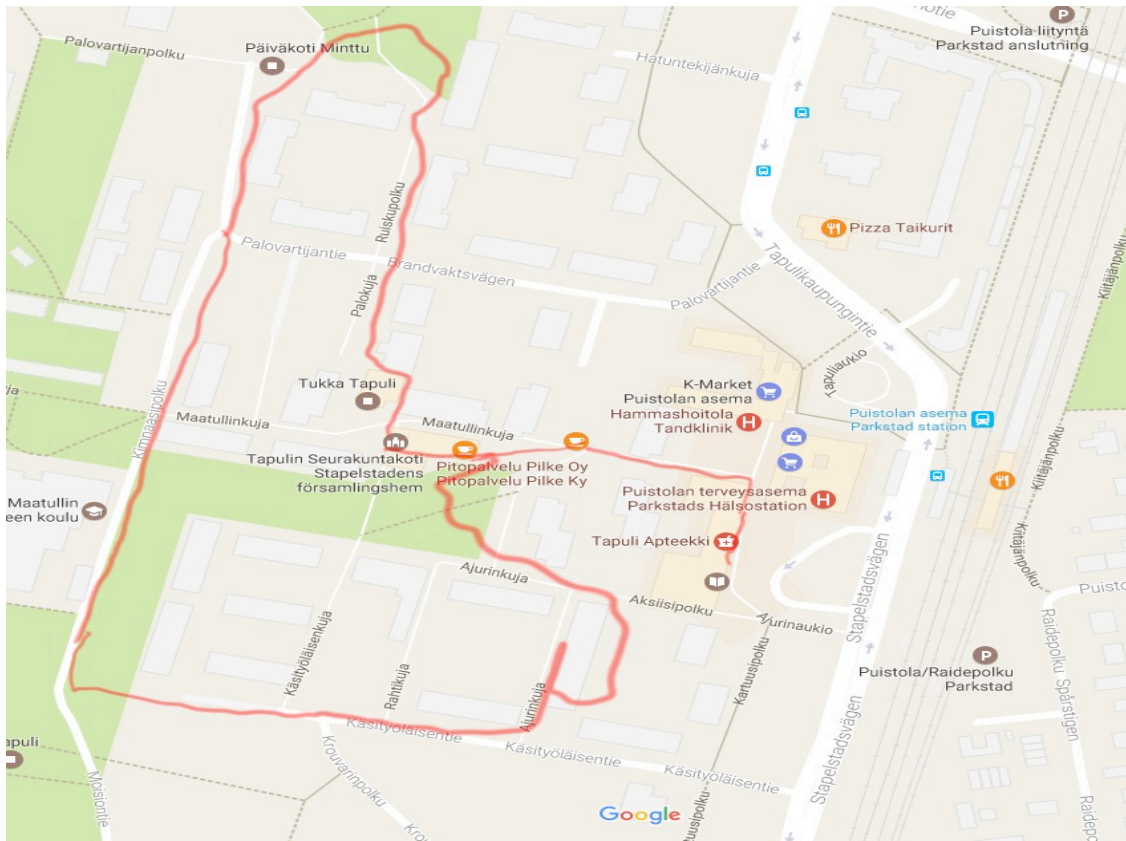
elokuvailtaa varten, kekseliäät pojat hakivat lähi-pitseriasta ”Turtles pitsaa”, joka sisälsi banaania ja mansikkahilloa. Tämä sai raikuvat naurut aikaan kävelykierroksella. Muttilaisen kierroksella oli kolme osallistujaa, joilla ei ollut entuudestaan kosketusta tähän kaupunginosaan ja loput olivat lähi-alueelta ja ns. ”oikeita” tapulilaisia. Kierroksella oli naapurukset, jotka ovat kasvotuttuja, mutta eivät olleet koskaan aiemmin jutelleet näin keskenään. Molemmat ovat asuneet Tapulissa lähemmäs 40 vuotta. Yksi osallistujista oli asunut Puistolassa 1970-luvulla, kun kierros kulki koulunpihan poikki, tuli pienemmälle porukalle puheeksi eri opettajat yli kolmenkymmenvuoden takaa, yhteisiä tuttuja rupesi löytymään.

Kuva 9. Sami Muttalainen kertoo Tapulikaupungin ostarista. ”Vaikka olisi tullut kirveitä taivaalta olisin nauttinut kierroksesta”, kommentoi entinen puistolalainen.

Pilkepuodissa järjestetty pullakahvi osuus mahdollisti jutustelun jatkumista ja sitä kehuttiin vuolaasti. Muitakin muistoja jaettiin keskenään, tämä tuntui jotenkin absurdilta tavata näin monien vuosin jälkeen, kommentoi yksi osallistujista. ”Ne ajat elämässä on ollut todella tärkeitä, eikä varsinaisesti enää ole siteitä tänne, todella jännä oli nähdä koko Tapulikaupunki”, yksi osallistujista kommentoi. Pienempi porukka jättäytyi välillä jälkeen varsinaisesta porukasta, koska juteltavaa riitti. Muttalainen oli vielä

pikku-poika, kun me jo täällä pyörimme, mahtavaa monen ikäpolven kerrostumaa koko porukassa, kommentoitiin.

Kuva 10. Sami "Frank" Muttilaisen kierros kartalla.

Tapulikaupungin grillin kohdalle Muttilainen kertoi siinä ennen sijainneen karkkikauppa. Kierroksella mukana ollut koulunsa ja lapsuutensa Tapulissa viettänyt henkilö yhtyi kertomaan omaa tarinaansa. Kuinka hän oli 12 -vuotiaana ampunut ilmapistoolilla naamaan karkkikaupan ryöstäjää. "Sikalan metsä ekat biissit", sai Muttilaisen ihmettelemään, miksi ne graffitit aina piti maalata yli tylsän harmaaksi. Kaikki tapulilaiset ovat varmasti käyneet täällä maalaamassa yhtä sun toista, kertoo Muttilainen kierroksen edetessä. Osallistujat tykkäsivät kierroksesta ja osa oli selvästi liikuttuneita vanhojen kulmien / vanhojen kavereiden muistelusta, kertoo havaintoja tehnyt Muttihonen. Muttilainen sanoi, että olisi paljon enemmänkin tarinoita, mutta turha kaikkea on kertoa, kun sitten pitäisi ruveta käymään jo yksityiskohtaisesti käymään henkilöitä läpi. Lopuksi Muttilainen kertoo vielä lapsuuden "parhaan" muistonsa, kun koululuokka oli palanut ja pääsi ajoissa kotiin pelaamaan Nintendoa ja näin nauru revahtaa taas kierroksella.

5 TULOKSET

5.1 Kävelykierrosten onnistumisen arviointi

Työssä arvioidaan eri kävelykierrosten onnistumista kierroksilta kerättyjen havaintojen perustella. Onnistumisen arviointi perustuu myös paikan päältä saatuun suoraan palautteeseen. Suorassa palautteessa on haasteensa, sillä palautteen suoraan kysyminen ei välttämättä paljasta koko totuutta, harvoin ihmiset uskaltavat haukkua mitään ”päin naamaa”. Palautelomakkeen tekeminen ei tuntunut luontevalta tavalta saada palautetta kierroksista. Markkinointi voidaan osittain katsoa onnistuneeksi osallistujamäärän mukaan. Osallistujamäärään vaikuttavia tekijöitä tämän tyyppisissä matalan kynnyksen tempauksissa on sitouttamattomuus. Jos ihminen ei ole joutunut maksamaan tapahtumasta mitään koetaan herkästi, että sinne ei tarvitse mennä, jos esimerkiksi sää ei sitä salli. Ennakoon ilmoittautuminen toisaalta saattaa nostaa sitoutumisen astetta mutta samalla korottaa kynnystä osallistua. Uusien oppaiden saaminen kertoo kierrosten vaikuttavuudesta. Uusien kierrosten tekeminen täysin asukaslähtöisesti ja tämän toimintakokeilun aikaansaamana kertovat puolestaan koko projektin onnistumisesta.

Tässä työssä on onnistuttu, mutta myös epäonnistuttu. Opinnäytetyön yhdeksi laadulliseksi tavoitteeksi asetettiin uusien yhteisöllisten kokemusten tuottaminen Tapuli-kaupungissa. Tässä tavoitteessa onnistuttiin, sillä tärkeimmiksi kokemuksiksi ja tuntemuksiksi, joita kävelykierrokset herättivät osallistujissa olivat: tutustuminen uuteen asuinalueeseen, ennakoluulojen kumoutuminen, jutustelu vieraiden ihmisten kanssa luontevasti sekä ”ulkomatkailu” kotikaupungissa. Vaivattomuus – ei tarvinnut kuin lämpimät vaatteet ja hyvät kengät sekä oppaiden omistautunut ote tehtävänsä, vaikka hän tekivätkin jutun hyvää hyvyttään. Kahdella eri kierroksella mukana ollut kommentoi, että kierrosten erilaisuus ja se, että ne olivat selkeästi oppaansa näköisiä, teki niistä erityisiä. Muttalaisen kierros oli enemmän tunnelmointia lapsuuden ja nuoruuteen positiivisen kautta. Kun taas Kivinen oli enemmän sarkastisen humoristinen. Turhalla ”rappiomässäilyllä” ei kuitenkaan edetty millään kierroksella vaikka varmasti aiheita olisi ollut. Tapuli-kaupungissa edelleen asuvat ja kierroksella mukana olleet jopa veivät keskustelua siihen suuntaan, mutta olivathan nämä muistojen mat-

koja monelle osallistujalle. Tietynlaista herkistymistä oli havaittavissa, välillä vähän traagisempia kohtaloita kokeneiden ystävien kotipihat nostivat tunteita pintaan.

Kotiseuturakkaus paistoi osasta osallistujista läpi, ylpeys omasta asuinalueestaan ja halu kommentoida viimeisimpiä käänteitä vaikkapa nyt leikkipuiston tyhjillään olevien altaiden kohtalosta. Tämänkaltaiset kommentit kertovat paljon siitä, että ”hei täällä tehdään asioille jotain”, ”kyllä meitä kiinnostaa”. Tapulilaisista näki sen, että oli hienoa että ”ulkopuolisia” kiinnosti heidän kotinsa. Siitä kerrottiin mielellään. ”Me muut ja erityisesti minä, joka ei ole täältäpäinkään kotoisin opin ja koin uuden paikan, johon en todennäköisesti olisi mennyt koskaan, voisin tehdä tätä säännöllisesti ympäri kaupunkia”, kertoi yksi osallistujista. Ihmisten tarinoiden kautta oli helpoin pureskella koko juttua, välttämättä ei olisi jäänyt mieleen pelkät historia osuudet kommentoi toinen. Kierroksille osallistujista puolet olivat tapulilaisia ja noin puolet muualta. Muualta tulneiden joukossa oli kuitenkin entisiä tapulilaisia, jotka oli houkuttanut paikalle lapsuuden ja nuoruuden muistot. Voidaan siis todeta, että toinen asetettu tavoite lähiön asukkaiden osallistamisesta oman asuinalueensa toimintoihin toteutui.

Asetetut konkreettiset tavoitteet eivät täysin toteutuneet. Mun Tapuli

-kävelykierrosten jatkuvuus on epäselvä. Kierrosten jatkuvuusnäkökulma on haastava, sillä varsinaisesti kukaan ei nostonut kättään pystyyn ja vaatinut saada esitellä omia kotikulmiaan. Pelkällä kierrokselle osallistumisella ei herätetä näitä haluja, eikä välttämättä vielä vaikuttamishalujakaan. Sen sijaan, jos ihminen saadaan osallistumaan johonkin, hänelle uuteen, ollaan onnistuttua jollain tasolla. Kävelykierros konseptiin tulee saada tutustua enemmän, kierroksia tulee järjestää enemmän, että niihin totutaan, porukkaa tulee nähdä kiertämässä ympäristössä, kuullaan naapurilta kierroksista jne. Toistojen määrä markkinoinnissa kuin myös itse toiminnassa olisivat potentiaalinen parannusehdotus tälle projektille. Mahdollisesti kierroksesta kuuleminen viereisessä lähiössä nostaisi ihmisten vaatimuksia ”meille myös”.

Osallistujamäärä tavoitteeksi oli asetettu 36 henkilöön tapahtumapäivälle, mutta lopun lopuksi paikalle tuli 18. Syitä tähän on varmasti monia mutta uskoisin, että muutamalla muutoksella osallistujamäärä olisi yltänyt tavoitteeseen. Kierrokset tulisi hajauttaa, eri aikoihin ja eri päiviin. Tämän opinnäytetyön kannalta yksi yhteinen tapahtumapäivä oli luonnollinen valinta monestakin syystä; aikataulu, palautteen saanti ja

keräys, havaintojen teko ja uusien oppaiden kartoittaminen ja mahdollisesti löytäminen. Tapahtuman markkinoinnin aikana muutamat voivottelivat Facebook-sivulla, että eivät pääse tapahtumapäivänä paikalle ja kyselivät uuden mahdollisen kierroksen perään. Tämä on ns. positiivinen ongelma, joka osoittaa tämän kaltaisten kierrosten kiinnostavuuden. Tämä tapahtuma toimi kierrosten aloituksena ja jos aikataulu antaisi myöden uuden kierroksen järjestäminen olisi houkuttellut jo tapahtumasta kiinnostuneet henkilöt ja mahdollisesti muitakin. Markkinointi vaatii toistoja kuten vertaisarviotutkimus (Lähellä lähiössä 2016) opetti. Ihmisten on nähtävät mainokset useammin kuin kerran, jotta he sisäistävät niiden viestin ja kiinnostuvat asiasta. Markkinointikanavat tässä projektissa olivat kuitenkin oikeat ja niitä oli riittävästi, sillä jokaisesta tavoitimme osallistujia. Karkeasti arvioiden Tapulikaupunkiseuran oma sähköpostilista tavoitti eniten tapulilaisia, kun taas Mun Tapulin omat Facebook-sivut ja tapahtuma tavoittivat muualta tulleita.

Sää oli äärimmäisen huono tapahtumapäivänä, olisiko kävelyt pitänyt peruuttaa? Tämä vaihtoehto ei käynyt mielessä tätä toimintakokeilua toteuttaessa. Säähän ei voi vaikuttaa mutta siihen voidaan hieman varautua. Tapahtumapäivänä olimme jakamassa flyereitä noin tuntia ennen itse tapahtumaa houkutelaksemme vielä satunnaisia tulijoita. Sää vaikutti tähän varmasti, sillä uskallan väittää, että aurinkoisena päivänä tämä olisi onnistunut – pilottikierros osoitti tämän. Jo ennestään liikunnallisia, säästä pelkäämättömiä ihmisiä voisi houkuttaa mukaan esim. Suomen Ladun ry:n kautta. Heillä on aktiivista tiedottamista. Loppuen lopuksi pidän kuitenkin tärkeämpänä kierrosten sisällön aiheuttamia tunnelatauksia sekä selkeän vuorovaikutuksen tapahtumista, kun osallistujamäärää. Tälle pienemmälle porukalle Mun Tapuli -kävelykierrokset onnistuivat tarjoamaan jotain ainutlaatuista.

5.2 Haasteita ja huomioitavaa

Nukkumalähiöissä ihmisten houkuttelu mukaan on haasteellista. Tätä ajatellen yhteistyö paikallisten yrittäjien ja toimijoiden kanssa tarjoaisi osittaisen ratkaisun ongelmaan. Esimerkiksi – osallistu kierrokselle, saat lipukkeen kahvilaan, baariin, lähikauppaan, kokeilukerta johonkin harrastukseen, joka järjestetään alueella tms. Ilmaiset asiat ja erilaiset porkkanat vetävät puoleensa. Paikallistien yrittäjien

kanssa toimiminen osoittautui haasteelliseksi tässä työssä yhtä yrittäjää lukuun ottamatta. Onko alueen passiivisuus tarttunut myös yrittäjiin? Yhteistyökuvioita kyseltäessä ostarin eri tahoilta kaikki vastasivat melko suoraan, että eivät lähde mukaan ilman suurempia selittelyjä. Tämä toki on täysin sallittua, mutta silti innostumisen fiilistä ei kummunnut moneltakaan taholta. Voi toki olla, että tarjottu medianäkyvyys sekä ihmisten aktivointi alueella eivät ole paikallisten yrittäjien ensimmäisiä prioriteetteja.

Kirjaston kanssa yhteistyö alkoi melko vilkkaasti ja heidän kanssaan päästiin keskusteluissa hyvin pitkälle. He kuitenkin perääntyivät viime hetkellä kuultuaan yhden oppaan olevan kunnallisvaaliehdokas. Kierrosten kanssa samaan aikaan meneillä oleva kunnallisvaaliennakkoäänestys ei sopinut kuvioon siitä syystä, että Tapulikaupungin kirjasto toimi yhtenä äänestyspaikoista, tällöin kirjasto ei voi olla mukana missään poliittisesti kantaa ottavassa toiminnassa. Mun Tapuli -kävelykierrokset ei ole poliittisesti kantaa ottava millään lailla, mutta toki olisi naivia ajatella että, tämä ei ollut kaikki voittoa tilanne meille molemmille tahoille – minulle järjestäjänä ja hänelle kunnallisvaaliehdokkaan. Kierrosten ajankohta tulee ottaa huomioon. Kunnallisvaaliäänestyspäivä oli tietoinen valinta. Kirjaston toimiessa äänestyspisteenä se lisää ”trafiikkaa” ostarilla sekä kirjastontiloissa. Kirjastosta kerrottiin, että äänestyspäivät ovat kiireisimpiä päiviä, sillä ihmiset ovat liikkeillä ja ne ovat parhaat mahdolliset uusien kirjastokorttien kirjoituspäiviä, sillä ihmisillä on valmiiksi jo henkilöllisyystodistukset mukana. Kotoaan liikkeelle lähtenyt ja äänestämään matkalla oleva ihminen on oletettavasti jo jollain tasolla valpas ja valmiimpi osallistumaan joko spontaanisti mukaan taikka suunnitellusti, sillä kierrokset lähtivät kirjaston edestä huolimatta siitä, että lopputilaisuutta ei järjestettykään kirjastontiloissa. Alueella tapahtuvat muut tapahtumat, juhlapyhät, lomakaudet jne. tulee ottaa huomioon suunnitellessa kierrosten järjestämistä. Eri vuodenajat ja jopa eri viikonpäivät houkuttelevat ja osallistavat eri ihmisiä. Muut tapahtumat voivat sopia hyvinkin yhteen ja tarjota hyviä yhteistyömahdollisuuksia. Koordinointi muiden kanssa on vähintään paikallaan, sillä pahimmassa tapauksessa kilpailut muiden tapahtumien kanssa samoista resursseista.

Kielikysymykset ovat olennaisia ja ne tulee ottaa huomioon. Mun Tapuli -kävelykierroksen mainonta ei ollut kuin suomen kielellä, lukuun ottamatta tervetuloa toivotuksia venäjäksi, englanniksi, arabiaksi sekä ruotsiksi. Kaikki kierrosten oppaat

olivat loppuen lopuksi äidinkieleltään suomenkielisiä, joten kierrokset sekä niiden markkinointi päätettiin järjestää suomenkielellä. Mikäli oppaaksi olisi onnistuttu saamaan muun kielinen henkilö, kieli sekä markkinointi olisi ollut kieleltään laajempaa. Pyrkimyksenä oli löytää Tapulikaupungista muun kielinen opas, muutamia tavoiteltiin henkilökohtaisesti, mutta tähän projektiin heitä oli hankala saada mukaan. Tapulikaupungin kirjastolla on kokemusta erilaisten maahanmuuttajille suunnattujen iltojen järjestämisessä melko menestyksekkäästi, mutta hekin tunnustivat tavoittamisen vaikeuden. Avainhenkilön löytäminen eri maahanmuuttajien yhteisöistä olisi tärkeää, sillä usein nämä avainhenkilöt saavat houkuteltua mukaan muitakin yhteisönjäseniä.

5.3 Jatkuvuus

Mun Tapuli -kävelykierrokset olivat kokonaisuudessaan onnistunut projekti ja tämä konsepti on helposti monistettavissa mihin tahansa lähiöön, jossa on toimintojen puutetta sekä lähiö maine tarvitsee parannusta. Kun osallistamisella ja uusille elämyksille on selkeä tarve, kävelykierrosten toteuttaminen on mielekästä ja ennen kaikkea tarpeellista. Tämän konseptin toteuttamiseen tarvitaan halua – halu esitellä omaa asuinaluettaan muille ja kertoa oma tarina. Mun Tapuli -kävelykierrokset eivät vaadi suuria rahallisia panostuksia, vaan kyse on vain halusta tarjota uusia kokemuksia muille ja itselle. Jokaisesta lähiöstä löytyy aivan varmasti tarinoita ja esiteltäviä paikkoja siksi konseptin yksinkertaisuutta voidaan soveltaa mihin tahansa Suomen lähiöön. Kierroksia voidaan räätälöidä oppaan mukaan ja omien kokemusten kautta, painotus voi olla alueen historiassa tai arkkitehtuurissa tai täysin omasta elämästä kumpuavaa kerrontaa.

Mun Tapuli -kävelykierrokset jatkuvat konseptin monistuksen merkeissä muissa Helsingin lähiöissä. Tapulikaupungissa toimineiden oppaiden kiinnostus jatkaa projektia on vielä avoinna, mutta ideoita ja ajatuksia on noussut siitä, että syntyisi kesäkiertokierros mm. Tahiran toimesta. Hän haluaisi esitellä Tapulikaupunkia, kun sen on kauniin vihreä. Mun Malmi -kävelykierroksesta vaihdoin ajatuksia oppaan toimineen Kalle Kivisen kanssa. Malmi olisi hänelle myös kiinnostava lähiö henkilökohtaisesti mm. harrastuksen kautta. Kivisen vetämä kierros Malmilla voisi poikia myös uudenlaista jatkoa, jossa eri kaupunginosien asukkaat voisivat vierailla toistensa luona. Tärkein

kohderyhmä tällä projektilla ovat paikalliset asukkaat sekä ihmiset muista kaupunginosista mutta jatkossa mahdollisuuksien mukaan myös turistit. Jatkuvuuden varmemmaksi takaamiseksi asukasyhdistysten tai kaupunginosa seurojen mukanaolo ja koordinoituvastuu olisi toivottua. Toive on hyvin samankaltainen, kun kotikaupunkipolkujen tekijän Pauli Salorannan.

Tämän työn on tärkeä koko kulttuurialalle sekä erityisesti kaupunkikulttuurille. Lähiöt muuttuvat tänä päivänä niin nopeasti ja niin monella eri tasolla, että mukaan tarvitaan käytännössä kaikki yhteiskunnan sektorit. Nopeat muutokset vaativat nopeita matalankynnyksen kokeiluja. Kokeilukulttuurissa ideat viedään nopeasti käytäntöön mutta ne eivät ole kuitenkaan pientä puuhastelua vaan haastaa ideoita ja niiden tasoa entistä korkeammalle. Suomalaisen kulttuurin yksi vahvuuksia on matala hierarkia. Kaupunkikulttuuria parhaimmillaan tehdään kaikkialla ja kaikkien toimesta. Helsingin tarjoamat ”uudet luksus matkat” Käpylän puutalo majoituksessa tai maatalo kokemusten haku Töölöläisestä kahvilasta tulisi tuoda lähiöihin. Siellä on yhtä lailla – oikeastaan enemmän tarjottava turisteille kun kantakaupungissa. Suurin osa Suomeen matkaavista turisteista haluaa nähdä luontoa, jota meiltä löytyy lähempää kuin tiedetäänkään. Kävelykierrokset palvelisivat myös tätä puolta, sillä lähiömme ovat usein luonnon ympäröimiä.

Uskallan rohkeasti sanoa, että Mun Tapuli -kävelykierroksen konsepti on osa muutosta lähiöiden kulttuurissa. Tempauksen ainutlaatuisuuden ja onnistuneiden tulosten vuoksi se ansaitsee jatkokehitystä sekä toteutusta edelleen kokeilukulttuurin hengessä. Projektille haetaan apurahaa vuoden 2017 aikana.

LÄHTEET

- Auvinen, Ari-Matti & Piia Liikka 2016. Suomen eOppimiskeskus. Osallistamisen käsikirja. Viitattu 2.3.2017.
[http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20\(1\).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2](http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20(1).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2)
- Heikkinen, Hannu L. T. & Rovio, Esa & Syrjäla, Leena. 2010. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat (3. tark. p.), Kansanvalistusseura. Vantaa.
- Helsingin kulttuurikeskus. 2011. Lyonin kulttuurityö malli - toimisiko se Helsingissä? Viitattu 13.2.2017. <http://www.hel.fi/static/kulke/lyonraportti.pdf>
- Helsingin Sanomat. 2013. Eriytyminen kiihtyy kaupunkien lähiöissä. Viitattu 16.2.2017. <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1385446829739>
- Helsingin Sanomat. 2016. Kahvilanpitäjä lähti lomalle Kuubaan kotiin palatessa kahvila oli muuttunut nuoristaloksi. Viitattu 13.4.2017. <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005018431.html>
- Helsingin Sanomat. 2015. Tätä Helsinki tarjoaa turisteille uutena luksuksena: kupausta, sieniretkiä ja korvapuusteja. Viitattu 10.4.2017. <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002870541.html>
- Helsingin uutiset. 2014. Varastelu ja häiriöt yltyvät taas Tapulissa. Viitattu 18.4.2017. <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/274385-varastelu-ja-hairiot-yltyivat-taas-tapulissa>
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2014. Tutki ja Kirjota. 10., uudistettu painos. Gummerus, Jyväskylä.
- Kansalaismuisti. Viitattu 2.4.2017.
http://www.helsinki.fi/kansalaismuisti/matapupu/tapuli/Tapulikaupunki_lehtien_palstoille.html
- Kurki, Hannu & Marjala, Saeeda & Tolvanen, Ari. 2010. Ruohonjuuresta ruohonkärjeksi. Rikastavat yhteisöt ja alueet. Helsingin kulttuurikeskus. Helsinki.
- Lappalainen, Päivi 2012. Aidot kokemukset tuovat paikan tunnun. Viitattu 11.4.2017. <http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/Aidot%20kokemukset%20tuovat%20paikan%20tunnun.pdf>
- Lappalainen, Päivi 2012. Paikan tuntu. Varsinais Suomen Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskus. Viitattu 11.4.2017.
http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/johdanto_paikantuntu.pdf

Lindholm, Arto 2015. Ei-kävijästä osalliseksi. Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lähellä Kaupungissa. 2016. Aktiiviset asukkaat. Viitattu 16.2.2017.
<http://www.lahellakaupungissa.fi/paikat/lahio/lahio-asuinymparistona/aktiiviset-asukkaat/>

Lähellä Kaupungissa. 2016. Mikä on lähiö? Viitattu 16.2.2017.
http://www.lahellakaupungissa.fi/paikat/lahio/mika-on-lahio/hyva_paha_lahio/

Lähtieto. 2017. Mun Tapuli kierrättää ihmisiä omilla kulmillaan. Viitattu 10.4.2017.
<http://www.lahitieto.fi/2017/03/29/mun-tapuli-kierrattaa-ihmisia-omilla-kulmilla/>

Lähtieto. 2017. Seurakunnalla miljoonan säästö kaikista seurakuntakodeista luovutaan. Viitattu 10.4.2017. <http://www.lahitieto.fi/2017/02/01/seurakunnalla-miljoonan-saasto-kaikista-seurakuntakodeista-luovutaan>

Lähtieto. 2017. Tapulikaupungissa uskalletaan uskoa ihmeisiin. Viitattu 1.4.2017. <http://www.lahitieto.fi/2017/03/30/tapulikaupungissa-uskalletaan-uskoa-ihmeeseen/>

Lähellä lähiössä. 2016. Lähellä lähiössä hankeen esittely. Viitattu 13.2.2017. [Lahella-lahiossa.humak.fi](http://lahella-lahiossa.humak.fi)

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. 1. Painos. Gummerus, Jyväskylä.

Meurman, Otto-livari, 1982. Asemakaavaoppi. Näköispainos vuodelta 1982 Otavan vuonna 1947 julkaisemasta teoksesta. Rakennuskirja Oy, Jyväskylä.

Mun Stadi. 2017. Tapulikaupungin nuorisotalo. Viitattu 10.4.2017.
<http://tapulikaupunki.munstadi.fi/>

Nupponen, Terttu & Broman, Eeva-Liisa & Korhonen, Erkki & Laine, Markus. 2008. Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Paasivaara, Juhani & Nikkilä Leena. 2010. Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia. Kirjapaja, Helsinki.

Parempaa lähiö arkea. 2016. Kahdeksas päivä. Viitattu 13.3.2017
<http://kahdeksas.fi/artikkeli/parempaa-l%C3%A4hi%C3%B6arkea>

Saloranta, Pauli 2017. Teemahaastattelu 23.3.2017. Helsinki. Kotikaupunkipolut.

Sitra 2012. Kokeilukulttuuri. Katsottu 4.4.2017.
<https://www.youtube.com/watch?v=1YEM2pQQNEc&feature=kp>

Sitra. 2013. Yhteiskunta. Yhteisöllisyys Viitattu 13.3.2017.
<http://www.sitra.fi/yhteiskunta/yhteisollisyys>

Tuulenmäki, Anssi 2012. Lupa toimia eri tavalla. Katsottu 4.4 2017.
https://www.youtube.com/watch?v=Oq_-JPSgFI

Vilkama, Katja. 2012. Kantaväestön ja maahanmuuttajien alueellinen eriytyminen pääkaupunkiseudulla. Helsingin seudun suunnat 3/2012. Viitattu 3.4.2017.
www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/12_08_31_Seudun_suunnat_3_art.pdf

Vilkama, Katja. 2011. Yhteinen kaupunki eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Viitattu 3.4.2017.
http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_11_21_Tutkimuksia_2_Vilkama.pdf

Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi. 2017. Observointiin perustuvan tutkimuksen suorittaminen. Viitattu 20.4.2017.
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289409557/1194290592851.html>

Yle uutiset. 2015. Rooma houkuttelee turisteja antiikin sijaan katutaiteella. Viitattu 1.4.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-7871665>

LIITTEET

LIITE 1

Apuja osallistamiseen - kymmenen huomiota

1. Tutustu alueeseen jossa aiot toimia. Tällöin tavoitat myös seillä asuvat ihmiset.
2. Tutustu alueen toimijoihin, olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen on tärkeää. Yhdistykset, koulut, kirjastot, kaupat, kapakat, pizzeriat ja taloyhtiöt, he ovat sinun yhteistyökumppaneitasi.
3. Vanhojen paikallisten virtauksien tunnistamisesta voi olla apua.
4. Lähiön identiteetin tunnistaminen - mikä on heidän juttunsa.
5. Löytää tila / toimija / ratkaisu jonka kautta asukkaat ovat tottuneet toimimaan esim. kirjasto.
6. "Low-tech tavat": ovikellojen soitto, rappukäytäviin jätettävät ilmoitukset, kauppojen ilmoitustaulut, asukastilaisuudet, puskaradio ja aktiivisten asukkaiden hyödyntäminen. Näillä keinoilla tavoita sosiaalisen median ulkopuolelta ihmiset parhaiten. Markkinoinnin toistot ovat tärkeitä.
7. Ota huomioon kieli. Kaikki eivät ymmärrä suomea tai englantia. Tulkkien käyttö on suotavaa. Eri yhteisöistä löytyy varmasti halukkaita auttajia. Löytämällä yhteisöstä avain henkilöitä joiden osallistuminen innostaa muut mukaan.
8. Avoin kommunikaatio ja läsnäolo lisää luottamusta alueen ihmisten ja sinun välille.
9. Vuodenaika kannattaa ottaa huomioon - milloin toimintakokeiluja tehdään. Sää, pimeys sekä lämpötila vaikuttaa tempauksien toteutukseen mutta mikä tärkeintä on ajankohta. Lomakautena tavoitetaan eri ihmisiä. Tiettyinä ajankohtina tapahtumia järjestetään paljon.
10. "Hei, täällä tapahtuu jotain positiivista" Luomalla "pöhinää" lisätään turvallisuuden tunnetta sekä herätetään kiinnostusta ihmisissä.

LIITE 2

Teemahaastattelurunko

Teema 1 Pauli Saloranta ja kotikaupunkipolut

Mistä kierrokset ovat saaneet alkunsa?

Mikä on niiden tarve?

Mikä on niiden tavoite?

Millaisia taitoja kierroksen vetäminen vaatii?

Teema 2 Kotikaupunkipolkujen sisältö ja teko

Miten polkujen teko aloitetaan?

Kuinka prosessi etenee?

Ketkä on polkujen kohderyhmä?

Kuinka saadaan osallistujia mukaan?

Teema 3 Onnistuminen ja jatko

Miten saavutettavuutta seurataan?

Miten arvioidaan kotikaupunkipolkujen onnistumista?

Muut kävelykierrokset?

Kotikaupunkipolkujen tulevaisuus?

Mihin haluaisit tehdä seuraavan kotikaupunkipolun?